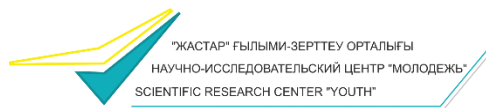

Қазақстан Республикасының
Қоғамдық даму министрлігі

**Қазақстан Республикасындағы
мемлекеттік жастар саясаты
саласындағы нормативтік және
бағдарламалық құжаттарды түсіндіру
бойынша
әдістемелік материалдар**

Астана, 2018

УДК 340

ББК 67.0

Рецензенттер:

Қайдарова Ә.С. – с.ғ.д., «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы директорының орынбасары

Саркулова М.С. – ф.ғ.к., Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Философия кафедрасының доценті

Н 58 Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жастар саясаты саласындағы нормативтік және бағдарламалық құжаттарды түсіндіру бойынша әдістемелік материалдар / Методические материалы по разъяснению нормативных и программных документов в сфере государственной молодежной политики Республики Казахстан / О.В Николаева, Ф.М. Мусатаева - Астана: «Жастар» ҒЗО, 2018. – 84 б.

ISBN 978-601-7857-36-3

Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік жастар саясаты саласындағы нормативтік және бағдарламалық құжаттарды түсіндіру бойынша әдістемелік материалдар Қазақстан Республикасы Қоғамдық даму министрлігінің мемлекеттік тапсырмасын орындау шеңберінде әзірленген.

Аталған әдістемелік материалдарда Қазақстан Республикасының жастарға қатысты мемлекеттік саясаты саласындағы, «Рухани жаңғыру» бағдарламасының негізгі аспектілеріндегі құқықтық және бағдарламалық құжаттары туралы анықтамалық және шолу деректері қамтылған.

Әдістемелік материалдар білім беру мекемелеріне (мектептер, ЖОО, колледждер), мемлекеттік құрылымдар және жастар саясаты саласындағы институттарға, жастар ресурстық орталықтарына, сонымен қатар, азаматтық бірегейлігінің қалыптасуы кезеңіндегі жастарға бағытталған.

Методические материалы по разъяснению нормативных и программных документов в сфере государственной молодежной политики Республики Казахстан подготовлены в рамках выполнения государственного задания Министерства общественного развития Республики Казахстан.

Данные методические материалы содержат обзорные и справочные данные о правовых и программных документах в сфере государственной политики Республики Казахстан в отношении молодежи, ключевых аспектах Программы «Рухани жаңғыру».

Методические материалы ориентированы на государственные структуры и институты в сфере молодежной политики, молодежные ресурсные центры, а также на молодежь, находящуюся на этапе становления своей гражданской идентичности.

**УДК 340
ББК 67.0**

© «Жастар» ғылыми зерттеу орталығы, 2018
© Научно-исследовательский центр «Молодежь», 2018

ISBN 978-601-7857-36-3

М А З М Ұ Н Ы

Белгілер мен қысқартылған сөздер	4
Глоссарий	5
Кіріспе	7
1 тарау Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясаты саласындағы негізгі нормативтік және бағдарламалық құжаттарға шолу.....	9
1.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясатын реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар.....	9
1.2 Жастар қызметінің негізгі бағыттарына заңнамалық және мемлекеттік қолдау шаралары.....	12
2 тарау «Рухани жаңғыру» қазақстандық қоғамды біріктіретін негізгі бағдарлама ретінде.....	20
2.1 «Рухани жаңғыру» бағдарламасының негізгі идеясы.....	20
2.2 «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жаңғыртудың тұжырымдамалық бағыттары.....	24
3 тарау Тұжырымдар мен ұсыныстар.....	34
Қорытынды	37
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	39
Қосымшалар	41

БЕЛГІЛЕР МЕН ҚЫСҚАРТЫЛҒАН СӨЗДЕР

АЕК – Айлық есептік көрсеткіш

БАҚ – Бұқаралық ақпарат құралдары

ЖАО – жергілікті атқарушы орган

ЖҚО – Жұмыспен қамту орталығы

ҚР АҚМ – Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігі

ҚР ҰЭМ– Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі

МЖС – мемлекеттік жастар саясаты

НЖҚжЖҚД бағдарламасы – Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамыту бағдарламасы

НҚА – нормативтік құқықтық акт

СӨС – салауатты өмір салты

ТЖБ - Техникалық және кәсіптік білім беру

ТМҚКК – тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі

ҰАБ – Ұлттық аударма бюросы

ГЛОССАРИЙ

Мемлекеттік жастар саясаты¹ - мемлекет жүзеге асыратын және жастарды қолдау мен дамытуға бағытталған әлеуметтік-экономикалық, ұйымдастырушылық және құқықтық шаралар жүйесі.

ҚР «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңы² - мемлекеттік жастар саясаты саласында туындайтын қоғамдық қатынастарды реттейтін нормативтік-құқықтық акт.

Идеологема³ – идеология тезистерінің бірі.

Табынушылық⁴ – біреуге немесе бір нәрсеге табыну, біреуге немесе бір нәрсені құрмет тұту.

Меритократия⁵ – (meritus латын тілінен – лайықты және гре тілінен kratos - билік), сөзбе-сөз – ерекше дарындылар билігі. Тұжырымдама бойынша эволюция барысында қоғамда барлық әлеуметтік топтардан ең қабілетті адамдарды тағайындау принципін орнату. Терминді ағылшын әлеуметтанушысы М. Янг енгізді.

Жастар⁶ – Қазақстан Республикасының он төрт жастан жиырма тоғыз жасқа дейінгі азаматтары.

Жұртшылық⁷ - бұл бір немесе бірнеше жеке немесе заңды тұлғалар, олармен бірге әлеуметтік мекеме ішкі (қызметкерлер, қызметкерлер, қызметкерлер, акционерлер, қоғамдық ұйымдардың мүшелері және т.б.) және сыртқы (сайлаушылар, салық төлеушілер, жергілікті тұрғындар, әлеуметтік тұтынушылар, серіктестер, тұтынушылар және т.б.) байланыста болады. Жұртшылыққа қандай да бір нәтижеге қол жеткізуге бағытталған шешім қабылдау үшін ресми түрде жауапты тұлғалар немесе ұйымдар кірмейді.

Прагматизм⁸ – өзіңнің ұлттық және жеке байлығыңды нақты білу, оны үнемді пайдаланып, соған сәйкес болашағыңды жоспарлай алу қабілеті. Прагматизм - бұл ысырапшылдық пен астамшылыққа, даңғойлық пен кердеңдікке қарсы ұғым. Қазіргі қоғамда шынайы мәдениеттің белгісі – ұстамдылық, қанағатшылдық пен қарапайымдылық, үнемшілдік пен орынды пайдалану көргенділікті көрсетеді.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы⁹ - мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласы.

¹ «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 9 ақпандағы № 285-V ҚРЗ <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000285>

² Сонда [1]

³ Т.Ф. Ефремованың түсіндірме сөздігі <http://efremova-online.ru>

⁴ Ожеговтың түсіндірме сөздігі <http://www.ozhegov.com/words/13967.shtml>

⁵ Қазіргі заманғы энциклопедиялық сөздік <https://slovar.cc/enc/sovremenniy/1842052.html>

⁶ Сонда [1]

⁷ Ушаковтың түсіндірме сөздігі <https://ushakovdictionary.ru/>

⁸ Мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы

http://www.akorda.kz/kz/events/akorda_news/press_conferences/memleket-basshysynyn-bolashakka-bagdar-ruhani-zhangyru-atty-makalasy

⁹ Сонда [8]

Реставрация¹⁰ – ескірген, тозған, бастапқы сынын жоғалтқан ескерткіштерді, материалдық мәдениет мұраларын алғашқы өңіне келтіру, жаңартып, жөндеу.

Субсидия¹¹ – жергілікті билік органдарына, заңды тұлғаларға және жеке тұлғаларға, басқа мемлекеттерге ақшалай жәрдемақылар түрінде немесе несие түрінде берілетін қайтарылмайтын көмек.

«Туған жер»¹² - өз жерін, ауылын, қаласын, өңірін, кіші отанына сүйіспеншілік білдіру арқылы қазақстандықтардың шынайы патриотизм сезімін тәрбиелеуге бағытталған бағдарлама.

Фонд¹³ – әлеуметтік, қайырымдылық, мәдени, білім беру және басқа да әлеуметтік пайдалы мақсаттарды көздейтін ерікті мүліктік жарналар негізінде азаматтар және (немесе) заңды тұлғалар құрған коммерциялық емес ұйым.

---

¹⁰ Ожеговтың түсіндірме сөздігі <http://www.ozhegov.com/words/13967.shtml>

¹¹ Экономикалық сөздік <http://abc.informbureau.com/html/noaneaess.html>

¹² Сонда [8]

¹³ «Коммерциялық емес ұйымдар туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 қаңтардағы N 142 Заңы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z010000142>

КІРІСПЕ

Сіздер – елдің болашағысыздар. Сіздер мен біздің ұлы мақсатымыз бар. Армандар ұмтылған кезде ғана орындалады. Қазақстан XXI ғасырда қуатты әрі өздеріңмен бірге өркендейтін ел болуы үшін сіздердің күш-жігерлеріңіз, ынтымақтарыңыз, табандылықтарыңыз бен талантарыңыз жеткілікті екеніне сенемін.

Н.Ә. Назарбаевтың «Жастық! Жігер! Еңбек!» республикалық жастар форумында айтылған жолдауынан

Бүгінгі күні Қазақстанның жастар саясатында қажетті ұйымдастырушылық және функционалды институттар құрылды, тиісті заңнама қабылданды және осы саладағы өз дамуында тәжірибе жинақталды, бұл болса жастар саясатының қазақстандық моделін талқылауға мүмкіндік береді. Мемлекеттік жастар саясатын (бұдан әрі - МЖС) қалыптастыру кезеңі жүйелеу және интеграция, үздік әлемдік тәжірибелермен, сонымен қатар қазақстандық жастарды біріктірудің қолайлы тетіктерін дамытумен сипатталады. Жастар жағдайын жасау үшін функционалды мүмкіндіктерді жинайтын негізгі қайнар көз - мемлекет пен оның жас азаматтары арасындағы қатынастарды реттейтін құқықтық негіз. Үкіметтің қаулылары және мемлекеттік нормативтік актілер, атап айтқанда, жастардың әлеуетін дамыту және олардың елдің әлеуметтік-экономикалық қызметіне тартуға бағытталған. МЖС моделі мемлекет тарапынан жүзеге асырылып, жастарды қолдауға бағытталған әлеуметтік-экономикалық, саяси және құқықтық шараларға негізделген.

Жас ұрпаққа ерекше қарым-қатынас мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жыл сайынғы Жолдауда және бағдарламалық құжаттарында көрініс табады. Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» соңғы бағдарламалық мақаласында жастар өкілдері ел үшін жаңа тағдыр құруға мүмкіндік беретін бастамашыл және азаматтық қоғамның толыққанды мүшелері ретінде қарастырылады. Президент Тәуелсіздік жылдарында білім беру, әлеуметтік инфрақұрылым және инновациялық технологиялар саласындағы адам әлеуетін іске асыру үшін еліміздің жастары үшін барлық қажетті жағдайлар жасалғанын атап өтті. Бірақ материалдық-техникалық базаның болуы тек қоғамның толық жұмыс істеуі үшін жеткіліксіз. Азаматтардың өзін-өзі елімен теңдестіруі және патриотизмін нақтылауы әлеуметтік дамудың маңызды компоненті болып табылады. Осыған байланысты Елбасымен жалпыұлттық отансүйгіштікке тәрбиелеуге бағытталатын «Туған жер» бағдарламасы ұсынылды. Бұл бағдарлама көп жағдайда жастарға бағытталған.

«Туған жер» бағдарламасы - саясат пен экономикадағы ауқымды өзгерістердің негізіне айналған «Рухани жаңғыру» бағдарламасының алты жобаларының бірі.

Халық және жастар арасында мемлекеттік бағдарламаларды тарату барысында жастар мемлекеттік жобалардың күрделі академиялық тіліне байланысты осы жобаларды іске асырудың негізгі мақсаттары мен тәсілдері туралы сұрақтарға тап болулары мүмкін. Осыған байланысты жастардың әртүрлі топтары үшін қолжетімді түрде қабылданатын Қазақстан Республикасының жастар саясаты саласындағы нормативтік және бағдарламалық құжаттар бойынша ақпараттық-түсіндірме материалдарын жариялау маңызды болып табылады.

Әдістемелік материалдар жастарға қатысты мемлекеттік саясат саласында қалыптасатын қатынастардың жиынтығын реттейтін құқықтық құжаттарды қамтиды. Авторлар жастарды мемлекеттік әлеуметтік қорғау мен қамқорлыққа қатысты құқықтарын, заңдарды жүйелеуге тырысты. Сонымен қатар мәдениет және өнер, білім және ғылым, кәсіпкерлік және бизнестегі жастар бастамаларын іске асыруда мемлекеттік жастар саясатының басымдықтары анық көрсетілген. Бүгінгі күннің негізгі міндеттерін жүзеге асыру шеңберінде осы құжаттың құрылымында жастарды тәрбиелеуге және олардың рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыруға бағытталған «Рухани жаңғыру» бағдарламасы мен «Туған жер» бағдарламасының бағыттары мен қолданыстағы жобалары туралы түсіндірме материалдар бар.

Бұл материалдар жастар қауымына жастар саясатына және Қазақстан Республикасының жас азаматтарына мемлекеттік қолдау көрсету мәселелеріне қатысты нормативтік актілерді түсіндіруге және бағдарламалық құжаттардың негізгі идеяларын ұсынуға бағытталған.

1 ТАРАУ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖАСТАР САЯСАТЫ САЛАСЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ НОРМАТИВТІК ЖӘНЕ БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ҚҰЖАТТАРҒА ШОЛУ

1.1 Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясатын реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар

Қазақстан қоғамының ұлттық құрылымының негізгі компоненттерін қалыптастыру кезеңінде жас ұрпақтың әлеуеті елімізді рухани жаңғыртудың негізгі ресурсы ретінде қарастырылады. Қазақстанның мемлекеттік стратегиялық құжаттарындағы жастар Жаңа бағыттың қозғалтқышы рөлінде ұсынылып, еліміздің лайықты болашағын құруға шақырылады. Қазақстан тәуелсіздік алған күннен бастап, Н.Ә. Назарбаев жастардың құқықтық мәртебесіне ерекше назар аударып, олардың нормативтік құжаттардағы өз ұстанымын анықтайды.

Қазақстан Республикасының негізгі заңнамалық құжаты ретіндегі Конституцияда бала мемлекеттің қорғауында, Балаларына қамқорлық жасау және оларды тәрбиелеу - ата-ананың құқығы әрі міндеті болып табылады (27-бап) делінген. Орта білім алу міндетті саналатын азаматтар үшін мемлекеттік білім беру орындарында тегін орта білім алуға арналған конституциялық құқықтар (30-бабы) бар. Отанымыздың қырағылығын сақтауға және қорғауға шақыратын, мақсатты түрде жастарға мақала - Конституцияның 36-бабы. Көп жағдайда жастық шақта атқарылатын әскери қызмет, белгіленген заңнамаға сәйкес, еліміздің әрбір азаматының қасиетті борышы мен міндеті түрінде ұсынылады (36-бап) [1].

Қазақстан Республикасындағы жастар мен мемлекет арасындағы қарым-қатынас саласын реттейтін негізгі нормативтік-құқықтық құжат - 2015 жылғы 9 ақпандағы Қазақстан Республикасының Президенті бекіткен ҚР «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Заңы. Мемлекеттік жастар саясаты (бұдан әрі - МЖС) Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және нақты мақсаттарға, міндеттерге, іске асыру қағидаттарына және бірқатар бағыттарға бөлінген (1-сурет).

Мақсат

- жастардың рухани, мәдени, білім алып, кәсіби және дене бітімінің толыққанды дамуы, шешімдер қабылдау процесіне қатысуы, ойдағыдай әлеуметтенуі және олардың әлеуетін елді одан әрі дамытуға бағыттау үшін жағдайлар жасау

Міндеттер

- жастардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау;
- жастарды елдің әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық-саяси өміріне тарту;
- азаматтыққа тәрбиелеу және қазақстандық патриотизм сезімін нығайту.

Қағидаттары

- мәдени, имандылық және рухани құндылықтардың басымдығы;
- азаматтық, жауапкершілік, еңбексүйгіштік;
- конфессияаралық келісім мен этносаралық толеранттылық;
- ұрпақтар сабақтастығы, отбасылық тәрбиенің басымдығы;
- МЖС қалыптастыруға және іске асыруға жастардың қатысуы;
- МЖС қалыптастыруға және іске асыруға ғылыми, кешенді және дәйекті көзқарас.

МЖС негізгі бағыттары

- 1) қолжетімді және сапалы білім беруді қамтамасыз ету, ғылыми-техникалық әлеуетті дамыту;
- 2) денсаулықты сақтау және нығайту, салауатты өмір салтын қалыптастыру;
- 3) жұмысқа орналасу мен жұмыспен қамту үшін жағдайлар жасау;
- 4) жастар арасында кәсіпкерлік қызметті дамыту үшін жағдайлар жасау;
- 5) жас отбасылар үшін қолжетімді тұрғын үй жүйесін дамыту;
- 6) құқықтық мәдениет деңгейін арттыру, сыбайлас жемқорлық көріністеріне төзбеушілікке тәрбиелеу;
- 7) экологиялық мәдениетті қалыптастыру;
- 8) дарынды жастарды дамытуға жәрдемдесу;
- 9) мәдени бос уақыт пен демалыс үшін жағдайларды қамтамасыз ету.

1-сурет МЖС мақсаты, міндеттері, жүзеге асыру қағидаттары мен бағыттарын

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 27 ақпандағы қаулысымен Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі мемлекеттік жастар саясаты тұжырымдамасы «Қазақстан-2020: болашаққа жол» (бұдан әрі - МЖС тұжырымдамасы) қабылданды. Тұжырымдама қазіргі заманғы жастардың өзекті мәселелерін көрсетеді, мақсаттары мен міндеттерін белгілейді, МЖС дамуының негізгі принциптері мен жалпы тәсілдерін анықтайды (1-кесте) [3].

Мақсаты: жастардың ойдағыдай әлеуметтенуіне, олардың әлеуетін елді одан әрі дамытуға бейімдеуге бағытталған мемлекеттік жастар саясатының тиімді моделін қалыптастыру	
Міндеттер: <ol style="list-style-type: none"> 1) қолжетімді және сапалы білім беруді қамтамасыз ету; 2) салауатты өмір салтын қалыптастыру; 3) құқықтық мәдениетті арттыру және жастар бойында мемлекеттіліктің негізін қалаушы құндылықтарына деген құрметті қалыптастыру; 4) жастарды жұмысқа орналастыру үшін жағдайлар жасау; 5) жастарға арналған қолжетімді тұрғын үй жүйесін дамыту; 6) жастарды мәдени құндылықтарға тарту; 7) жастардың азаматтық және патриоттық сезімдерін өздігінен дамытуын ынталандыру; 8) жастар ортасында моральдық-рухани сабақтастықты қамтамасыз ету;	Принциптер: <ol style="list-style-type: none"> 1) жастар саясатын әзірлеу мен іске асыру кешенділігі; 2) салааралық өзара іс-қимыл жасау және әлеуметтік нәтижеге қол жеткізу үшін барлық мүдделі тараптардың күш-жігері мен ресурстарын жұмылдыру; 3) біркелкілік, атаулы және барлық нысаналы топтарды жаппай қамту; 4) жүйелі басқарушылық шешімдер қабылдау үшін жүріп жатқан үрдістердің мониторингі мен диагностикасының озық әдістерін енгізу; 5) іске асырылатын бағдарламаларды нысаналы ақпараттық сүйемелдеу.

9) емлекеттік жастар саясатын ғылыми-зерттеумен қамтамасыз ету және нормативтік-құқықтық базаны жетілдіру; 10) жастарды "Қазақстан-2050" стратегиясын іске асыруға тарту.	
--	--

1-кесте МЖС тұжырымдамасын ұлттық, аймақтық және жергілікті деңгейлерде іске асырудың мақсаты, міндеттері және негізгі принциптері

Аталған стратегиялық жоспарлау құжатының ережелерін тиімді іске асыру мақсатында 2020 жылға дейін МЖС тұжырымдамасын екі кезеңмен жүзеге асыру бойынша іс-шаралар жоспары бекітілді (2-сурет).

Бірінші кезең	• 2013-2015 жж. (ҚР Үкіметінің 2013 жылғы 17 маусымдағы №603 Қаулысымен бекітілген) [4]
Екінші кезең	• 2016-2020 гг. (ҚР Үкіметінің 2015 жылғы 9 желтоқсандағы №983 Қаулысы, №775 сәйкес 25.11.2015 жағдайы бойынша берілген өзгерістермен) [5]

2-сурет 2020 жылға дейін МЖС тұжырымдамасының кезеңдері

2020 жылға дейін МЖС тұжырымдамасын іске асырудың бірінші және екінші кезеңдері бойынша жоспарлар қойылған міндеттерді кешенді шешуге бағытталған. Іс-шаралар жоспары жастар белсенділігінің түрлі салалары бойынша оннан астам бағыттарды қамтиды және олардың орындалуына барлық орталық, жергілікті мемлекеттік органдар жауапты болады.

МЖС құқықтық және нормативтік құжаттарына шолуды қорытындылай келе, алғашқыда көрсетілген материалдарды жүйелеу қажеттілігі туындайды (3-сурет).

ҚР мемлекеттік жастар саясатын реттейтін негізгі нормативтік құжаттар		
ҚР Конституциясы 1995 жылғы 30 тамызынан (10.03.2017 ж. жағдай бойынша өзгерістер мен толықтырулармен) 27 бап 30 бап 36 бап	Заң «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» 2015 жылғы 9 ақпандағы №285-V Қаулысы	Мемлекеттік жастар саясатының тұжымдамасы Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі «Қазақстан-2020: болашаққа жол» 2013 жылғы 27 ақпандағы №191 Қаулысы

3-сурет ҚР мемлекеттік жастар саясатын реттейтін нормативтік және құқықтық құжаттар

1.2 Жастар қызметінің негізгі бағыттарына заңнамалық және мемлекеттік қолдау шаралары

Денсаулық сақтау

Жастардың рухани және физикалық денсаулығы әрқашан елдің стратегиялық капиталы және оның дамуындағы маңызды факторы болып табылады. Салауатты өмір салтын қалыптастырудың танымал трендін қалыптастыру және жастар арасында денсаулыққа құндылық-семантикалық қатынасты нығайту шаралары мемлекеттік денсаулық сақтау жүйесінің негізінде жүзеге асырылады. Азаматтардың денсаулығына конституциялық құқығын іске асыру мақсатында денсаулық сақтау саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін бірыңғай құқықтық құжат - «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының кодексі (бұдан әрі - Кодекс). Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік саясат азаматтардың тиімді және сапалы медициналық көмек алуға тең құқықтарын қамтамасыз ету қағидасы негізінде іске асырылады [6]. Бұдан әрі, Кодекстің орындалуына сәйкес, 2009 жылғы 15 желтоқсанда «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесі» (бұдан әрі - ТМККБКТ) қабылданды. Медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесі келесі медициналық қызметтерді ұсынатын болады:

- жедел медициналық жәрдем;
- медициналық-санитариялық алғашқы көмек;
- консультациялық-диагностикалық көмек;
- стационарлық медициналық көмек;
- қалпына келтіріп емдеу және медициналық оңалту;
- паллиативтік көмек (ескерту)*¹⁴

Балаларға күтім көрсету бойынша әлеуметтік көмек

Қоғамдық денсаулық сақтау саласындағы басымдықтардың бірі ұрпақ денсаулығы, отбасын жоспарлау және ұлттың салауатты генофоны үшін жағдай жасау болып табылады. Репродуктивтік және дене шынықтыруды нығайту, салауатты өмір салтын насихаттау міндеттері «Ерлер мен әйелдердің тең құқықтарын және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы» 2009 жылғы 8 желтоқсандағы [7] және «Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасында [8] анықталған.

Еңбек және әлеуметтік төлемдер түрінде ана құқығын қорғау Қазақстан Республикасының Еңбек кодексімен (99-бап) реттеледі, жүкті әйелдерге, балалы / бала туған әйелдерге, жаңа туған баланы / балаларды асырап алған әйелдерге және ерлерге демалыс тағайындалады [9].

¹⁴ өмірге қауіпті аурумен байланысты проблемаларға тап болған пациенттердің (балалар мен ересектердің) және олардың отбасыларының өмір сапасын жақсарту тәсілін ерте анықтау, ауруды және басқа да физикалық симптомдарды мұқият бағалау және емдеу жолымен азаптың алдын алу және азайту жолымен, сондай-ақ психоәлеуметтік және рухани қолдау

Жүктілік және босану бойынша әлеуметтік жәрдемақылар, сонымен қатар бала бір жасқа толғанға дейін бала күтімі бойынша төлемдер 2003 жылғы 25 сәуірдегі Қазақстан Республикасының «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» Заңына сәйкес төленеді. Бала күтімі бойынша әлеуметтік жәрдемақы мөлшері мен жоба есебі туралы ақпарат «eGov» Қазақстанның электрондық үкімет порталының сайтында орналастырылған.

Жастарға қатысты көмек түрі бала ананың қамқорлығы қарамағындағы барлық кезеңінде тегін тамақтану және медициналық көмек көрсету арқылы бір жасқа дейінгі өмірді қамтамасыз ету көзделген [10]. Баланы 1 жасқа дейін тегін азық-түлікпен қамтамасыз ету 2017 жылғы 19 қыркүйектен бастап «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде, оның ішінде белгілі бір аурулары (жай-күйлері) бар азаматтардың жекелеген санаттарын амбулаториялық деңгейде тегін және (немесе) жеңілдікпен берілетін дәрілік заттармен және мамандандырылған емдік өнімдермен қамтамасыз етуге арналған дәрілік заттардың және медициналық мақсаттағы бұйымдардың тізбесін бекіту туралы» бұйрығымен қатаң орындалады [11]. Сүт тағамдарына, сонымен қатар оның сұрыпталымына қол жеткізе алатын адамдардың тізімі әрбір жергілікті уәкілетті органның бюджет қаражатына сәйкес дербес белгіленеді.

Білім беру

Адами әлеуетті дамыту факторы ретінде жастарды тәрбиелеу деңгейін ескере отырып, еліміздің әлеуметтік-экономикалық әл-ауқатының бүгінгі анықтамасында оның маңызы зор. Осыған байланысты Президенттің «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы қазақстандық жастарға білім берудің басым бағыттарын, оның ішінде компьютерлік сауаттылықты және шет тілдерін білуді қамтамасыз ету міндетін қойды.

Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың көзқарасы Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» Заңымен реттеледі және 14-29 жас аралығындағы адамдар орташа, кәсіптік және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру деңгейінен өтеді. Осы Заңға сәйкес, мемлекет мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіби білім берудің (ТЖКБ) кепілдігі ретінде жұмыс істейтін біліктіліктердің белгіленген және жоғары деңгейдегі түлектеріне тапсырылады. Сонымен қатар, конкурстық негізде мемлекеттік білім беру тапсырысына сәйкес техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім алуға мүмкіндік бар (8-бап) [12].

«Баршаға арналған тегін техникалық және кәсіптік білім беру» жобасы

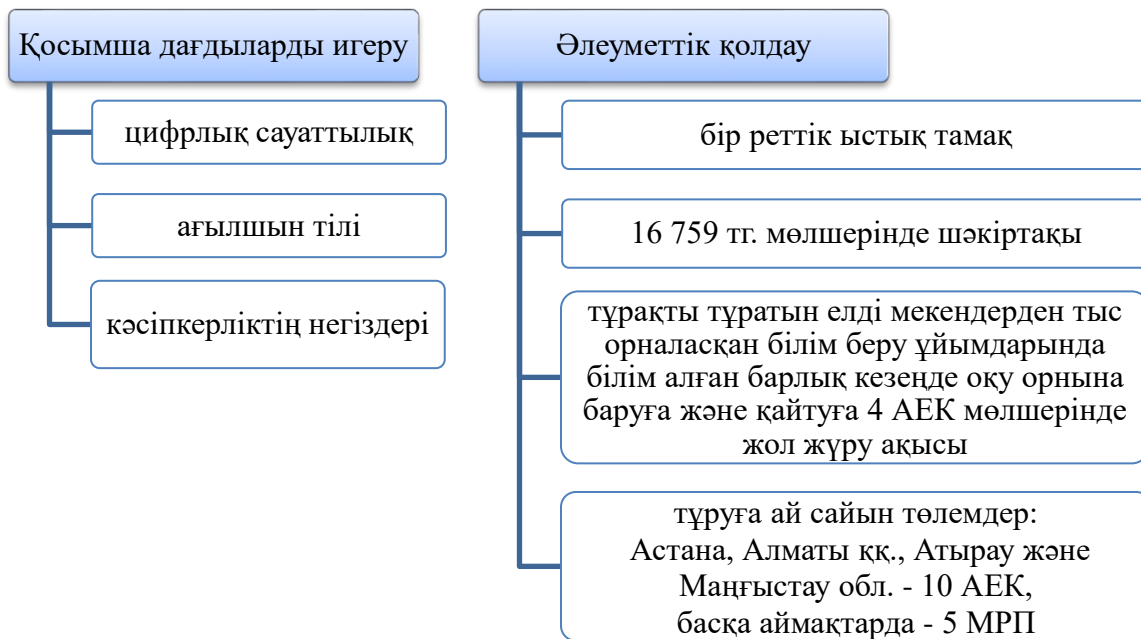
Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасы (бұдан әрі - НЖҚЖЖҚД бағдарламасы) шеңберінде 29 жасқа дейінгі жастарға тегін ТЖКБ беру үшін жоба іске қосылды. Бұл жобаның мақсаты үздіксіз білім беру

бағдарламаларын іске асыру арқылы еңбек нарығының қажеттілігін ескере отырып, қызметкерлер мен мамандарды даярлау сапасын арттыру болып табылады [13]. «Баршаға арналған тегін техникалық және кәсіптік білім беру» жобасы (бұдан әрі - жоба) - жас азаматтардың әртүрлі категорияларын жаппай тәрбиелеуді көздейтін НЖҚЖЖКД бағдарламасының бірінші және ең басты бағыты.

4-сурет. «РППиПП» бағдарламасына қатысуға мүмкіндік алған жастардың компоненттері мен категориясы «Барлығына арналған тегін МЖБ» бағыты бойынша

Жобаны жүзеге асыру барысында қатысушыларға қосымша дағдылар мен дағдыларды үйрету үшін қосымша мүмкіндіктер беріледі, сондай-ақ әлеуметтік қолдау көрсетіледі (5-сурет).

5-сурет Бағдарламаның бірінші бағытына қатысушылар үшін қосымша жеңілдіктер

Қатысу шарттары, тегін ТЖКБ ұсыну тетіктері және ұсынылатын мамандықтармен білім беру мекемелерінің тізімі аймақтың еңбек нарығы қажеттіліктерін талдау және болжауды ескере отырып, жергілікті атқарушы органдармен (бұдан әрі - ЖАО) бекітіледі. Бағдарламаға қатысу үшін үміткерлер тізімі білім беру ұйымдары, жергілікті полиция қызметі, жұмыспен қамту мәселелері бойынша ЖАО деректерін алу арқылы іздеу негізінде құрылады. Жоба бойынша барлық қажетті ақпаратты Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің ресми сайтына enbek.gov.kz алуға болады.

Тегін білім алу мүмкіндігін бере алатын екінші бағдарлама Мемлекет Басшысының 2018 жылғы 5 наурыздағы «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» болып табылады [14]. «Жоғары білім алудың қолжетімділігі мен сапасын арттырып, студент жастардың жатақханадағы жағдайын жақсарту» үшінші бастамасы білім гранттарының санын көбейтуді білдіреді. Осы бастаманың бірінші тапсырмасын орындау үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі, сондай-ақ техникалық және кәсіптік білімі бар мамандар даярлауға 2018-2021 оқу жылдарына арналған мемлекеттік білім беру тапсырысын бекіту туралы» жобасы қаралып жатыр. Осылайша, 2018-2019 оқу жылында қосымша 20 мың білім беру грантын бөлу жоспарланып отыр, оның 11 мыңы техникалық мамандықтар бойынша бакалаврларды даярлауға арналған. Үшінші бастаманың бірінші тапсырмасын іске асыру шеңберінде төртінші индустриалдық революция жағдайында жаңа экономикадағы сұранысқа ие басым мамандықтар бойынша мамандар даярлау күтілуде.

Жұмыспен қамту

Қазақстанның жастары өте жоғары деңгейдегі инновациялық және шығармашылық әлеуетке ие, экономикалық белсенді халықтың үлкен бөлігі болып табылады. Бұл 2017 жылдың 3-тоқсанында ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің деректері бойынша жастардың еңбек ресурстарының үлесі елдің жалпы жұмыспен қамтылған халық санының 44,2%-ын құрайды [15].

Жастар еңбек қызметін ынталандыру, жұмыссыздар мен өзін-өзі жұмыспен қамтыған жастарды жұмыспен қамтуға жәрдемдесу мақсатында мемлекеттік деңгейде кешенді шаралар қабылдануда.

Қазіргі уақытта Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасы аясында «Халықты жұмыспен қамтуға жәрдемдесу және еңбек ресурстарының ұтқырлығы арқылы еңбек нарығын дамыту» үшінші бағыт іске асырылады. Үшінші бағыттың операторы - Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі, бағдарламаға қатысуға қойылатын талаптарды және шарттарды айқындайды (6-сурет).

Бағдарламаның үшінші бағыты жұмыссыздарға және өзін-өзі жұмыспен қамтығандарға, соның ішінде 29 жасқа дейінгі жастарға жұмыспен қамтамасыз етуге көмектеседі.

Әлеуметтік кәсіптік бағдарлау

- **қатысушылар категориясы:** жұмыссыздар, өзін-өзі жұмыспен қамтығандар, студенттер, жоғары сынып оқушылары
- Еңбек нарығының жай-күйі жөнінде ақпараттандыру;
- Кәсіп таңдауда кеңес беру;
- Біліктілік талаптары бойынша кәсіби іріктеу өткізу.

Лайықты бос жұмыс орындарын іздеу

- **қатысушылар категориясы:** барлық азаматтар
- Халықты жұмыспен қамту орталықтарының дерекқорда бар бос жұмыс орындарына, жұмыс берушілер өз бетінше мәлімдеген жұмыс орындарына және іске асырылатын мемлекеттік және салалық бағдарламалар шеңберінде құрылатын жұмыс орындарына орналасуға жәрдемдесу.

Әлеуметтік жұмыс орындарын құру

- **қатысушылар категориясы:** халықтың әлеуметтік-осал топтарынан шыққан ерекше қажеттіліктері бар жұмыссыздар
- **қатысу ұзақтығы:** 12 ай
- Барлық нысандардағы кәсіпорындар мен ұйымдарда жұмыс орындарын құру арқылы жұмыссыздарға жалақы субсидиялар беру

Қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыру

- **қатысушылар категориясы:** жазғы демалыс уақытындағы жұмыссыздар, студенттер мен жоғары сынып оқушылары
- Әлеуметтік жағынан пайдалы орындарды уақытша жұмыспен қамту;
- Әлеуметтік төлем алу

Жастар практикасын ұйымдастыру

- **қатысушылар категориясы:** білім алу ұйымдарының түлектері, 29 жасқа дейінгі жұмыссыз жастар
- **қатысу ұзақтығы:** 6 ай
- Қатысушылардың біліктілігіне сәйкес жұмыспен қамту;
- Бекітілген тәлімгермен кәсіби дағдыларды үйрену және тәжірибе жинау

6-сурет. Бағдарламаның үшінші бағыты бойынша қатысушыларды жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік қолдау шаралары

Бағдарламаның үшінші бағыты мақсаттарының бірі еңбекке жарамсыз аймақтарды еңбекпен қамтамасыз ету үшін еңбек ресурстарының аумақтық ұтқырлығын ынталандыру болып табылады.

Бағдарламаға қатысушылардың ерікті түрде көшуі екі бағытта жүзеге асырылады (7-сурет).

7-сурет Бағдарламаға қатысушылардың ерікті түрде қоныс аудару бағыттары

Бағдарламаның қатысушыларының еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыруға бағытталған басым санаттарының бірі жастар болып табылады (2-кесте).

Өңіраралық қоныс аудару бағыты бойынша	Облыс ішінде қоныс аудару бағыты бойынша
29 жасқа дейінгі жастар, Олардың ішінде: балалар үйі, мектеп-интернат тәрбиеленушілері, жетімдер;	
«Мәңгілік ел жастары – индустрияға!» жобасының түлектері.	«Баршаға арналған ТжКБ» жобасының түлектері
Орта, ТжКБ, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мекемелерінің түлектері	
Ұйымның таратылуына, қызметкерлердің қысқартылуына және жұмыс жүктемесінің төмендеуіне байланысты жұмыссыз қалғандар	
Қабылдау өңірлерінде оқитын ауылдық жерлерден шыққан түлектер	

2 кесте Еңбек ұтқырлығы бағдарламасына қатысу үшін ең жоғары басымдылығы бар тұлғалардың категориясы.

Бағдарлама қатысушыларына қауіпсіз жерге көшіруге және қоныстануға материалдық көмек көрсетіледі (8-сурет).

- 1 • Көшу шығындары бойынша (қатысушы мен оның әрбір отбасы мүшесіне бір рет 35 АЕК)
- 2 • Тұрғын үй жалдау бойынша (тұрғылықты жерге байланысты бір адам үшін 15 АЕК)
- 3 • Еңбекші жастар үшін қызметтік тұрғын үйлерден жатақхана
- 4 • Қоныс аударуға жәрдем көрсететін жұмыс берушілерге субсидиялар беру
- 5 • «Баршаға арналған ТжКБ» жобасы бойынша оқытуға жолдама беру
- 6 • Жұмысқа орналасуға және кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесу.

8-сурет Бағдарламаға қатысушылардың ерікті түрде көшуіне мемлекеттік қолдау көрсету шаралары

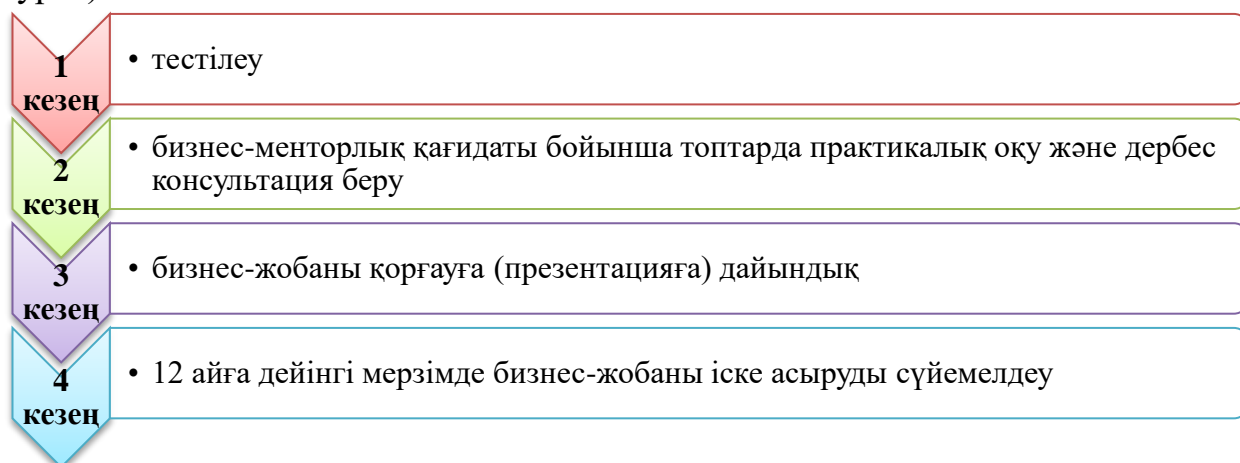
Кәсіпкерлік

Нарықтық экономикада жастар бизнес желісі Қазақстандағы бәсекеге қабілетті бизнес-ортаны қалыптастыруда маңызды рөлге ие болады. Жастар кәсіпкерлігін дамыту экономикалық өсу қарқынын жеделдетуге, халықты жұмыспен қамту және тұтастай алғанда елдің әл-ауқатын жақсартуға ықпал етеді.

Қазақстан Республикасының азаматтарына, соның ішінде Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасының екінші бағыты бойынша жастар арасында іскерлік қызметті қамтамасыз ету үшін келесі міндеттер қарастырылған:

- 1) «Бастау Бизнес» жобасы бойынша кәсіпкерлік негіздерін оқыту;
- 2) кәсіпкерлік бастамаларды қолдау;
- 3) қалалық және ауылдық жерлерде несие / микрокредит беру кепілдігі;
- 4) жаңа бизнес-идеяларды жүзеге асыру үшін мемлекеттік субсидиялар беру.

«Бастау Бизнес» жобасының шеңберінде бағдарлама қатысушыларына кәсіпкерліктің технологиялық және практикалық негіздерін алуға және өз бизнес-жобасын келесі кезеңдерде жүзеге асыруға мүмкіндік беріледі (9-сурет):

9-сурет «Бастау Бизнес» жобасын іске асыру кезеңдері

Осы жобаны іске асыру шеңберінде өзін-өзі жұмыспен қамтыған және жұмыссыз жастар арасында кәсіпкерлікті дамыту үшін ең тиімді механизм - жеңілдікті микрокредиттер беру. Кәсіпкерлікті дамыту үшін конкурстық негізде «Бастау Бизнес» жобасының түлектері өз бизнесін дамыту үшін микрокредит беру бағдарламасын ұсынды. Ал «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» қазақстандықтарға - кәсіпкерлікке кедергісіз қол жеткізу үшін микроқаржыландыру бағдарламаларын іске асырудың жаңа векторы болып табылады. Президенттің тапсырмасы бойынша төртінші бастамаға сәйкес, 2018 жылы кредиттеуге қосымша 20 млрд. теңге бөлінеді. Осылайша, микрокредиттің кеңеюі 40 мыңға жуық қосымша жұмыс орындарын құруға байланысты 14 мыңнан астам адамды қамтиды.

Мемлекеттік әлеуметтік қорғауға жастардың құқықтарына қатысты заңнаманы жүйелеу төменде көрсетілген (10-сурет).

Денсаулық сақтау

ҚР «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» 18.09.2009 жылғы №193-IV Кодексі;

15.12.2009 жылғы №2136 Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесі;

«Ерлер мен әйелдердің тең құқықтарын және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы» 08.12.2009 жылғы №223-IV Заңы;

ҚР Денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасы;

ҚР «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» 2003 жылғы 25 сәуірдегі №405 Заңы.

Білім беру

2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III ҚР «Білім туралы» Заңы

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасының бірінші бағыты: «Баршаға арналған тегін техникалық және кәсіптік білім беру» жобасы

Жұмыспен қамту

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасының үшінші бағыты: «Халықты жұмыспен қамтуға жәрдемдесу және еңбек ресурстарының ұтқырлығы арқылы еңбек нарығын дамыту»

Кәсіпкерлік

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған бағдарламасының екінші бағыты: «Бастау Бизнес» жобасы

10-сурет Қазақстан Республикасының жастарды әлеуметтік қорғау туралы заңнамалық актілері

Осылайша, жастарға қатысты мемлекеттік саясатты реттейтін жоғарыда аталған нормативтік құқықтық актілерді қорытындылай келе, Қазақстанның осы әлеуметтік топты қолдаудағы жоғары әлеуметтік бағдарлауын атап өту қажет. Мемлекеттің жүйесінде жастардың қазіргі жағдайы еліміздің болашағын, келешегін және оның дамуының мүмкін сценарийлерін сипаттай алады. Әрине, жастарды қолдау жөніндегі барлық бағдарламалар мен жобалар болашақтың эволюциялық дизайнымен, әлемдік қоғамдастықта ел дамуының векторын анықтайтын прагматизм қағидаттарына негізделген.

2 ТАРАУ «РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ҚОҒАМДЫ БІРІКТІРЕТІН НЕГІЗГІ БАҒДАРЛАМА РЕТІНДЕ

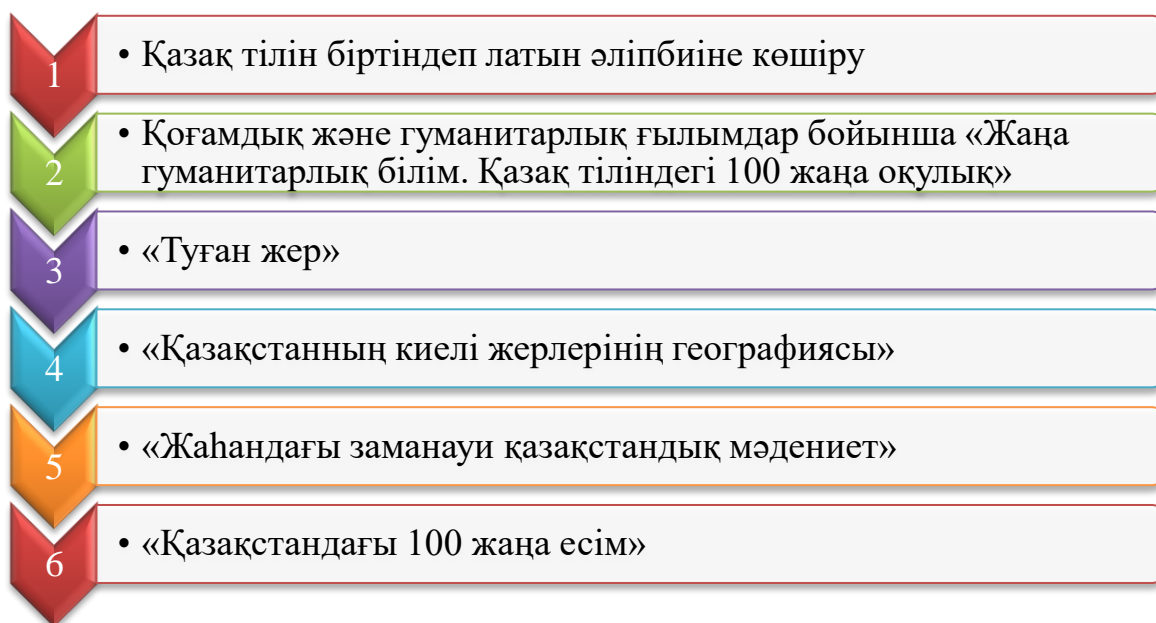
2.1 «Рухани жаңғыру» бағдарламасының негізгі идеясы

Әлемдік тәжірибені талдау қорытындысы көрсеткендей, рухани-адамгершілік тәрбиелеу және мәдениет саласында қалыптасқан саясат әлеуметтік тұрақтылыққа, құндылық жүйесін қалыптастыруға және оның сабақтастығына, отансүйгіштікке және ұлттық сәйкестілікке ықпал етеді [17]. Өз кезегінде, көп ұрпақ дәстүрлері мен қағидаттарын сақтай отырып, Қазақстан әлемдік өркениетке интеграцияның айтарлықтай деңгейіне қол жеткізді, бұл өз дамуының үлгісін және тұрақты экономикалық өсу траекториясын ынталандырды.

Қазақстанның саяси және әлеуметтік-мәдени трансформациясы тарихында «Мәдени мұра», «Халық тарих толқынында» және т.б. ауқымды бағдарламалар іске асырылды. Ел Президенті Н.Ә. Назарбаевтың бастамасымен жүзеге асырылған іргелі және ауқымды жұмыстар тарихи және мәдени мұраны қалпына келтіруге және зерттеуге, жазбаша және сәулет ескерткіштерін қалпына келтіруге бағытталған. Осы бағдарламаларды іске асыру нәтижесінде қалыптасқан ұлттық-мәдени мұраның интегралды негізі бізге бірегей жергілікті даму жолын ұстануға мүмкіндік берді. Осыған байланысты Мемлекет басшысы көтерген «Рухани жаңғыру» реформасы эволюциялық жаңару қағидаттарына негізделген мәдени динамизмнің басты идеологиясы болып табылады. «Рухани жаңғырудың» парадигмасының пайда болуы терең тарихи тамырларға ие және уақыттың жаңа сын-көтерлерімен байланысты.

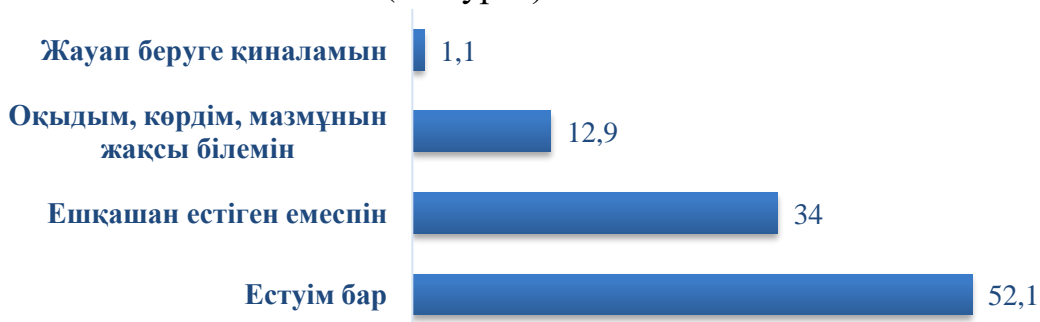
Қазақстанның жаңа тарихи жолы 2017 жылдың 12 сәуірінен Ел Президентінің «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласынан бастау алады. Жаңарудың ең маңызды процесі әлемнің отыз дамыған елдеріне кіру үшін экономиканы жаңғырту және саяси реформалау болды [18]. Елбасы ұсынған рухани жаңарудың басымдылығына сүйене отырып, Қазақстан қазірдің өзінде онжылдықтар бойы өткен (дәстүрлі), қазіргі (жаһанданушы) және болашақтағы (модернистік) көкжиектерді біріктіруге мүмкіндік алды. Қоғамды және әрбір қазақстандықты жаңғыртудың негізгі элементтері: ұлттық сәйкестікке негізделген бәсекеге қабілеттілік, прагматизм, білімге табынушылық, сананың ашықтығы және Қазақстанның эволюциялық дамуы.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы алты қазақстандық модель арқылы қазақстандық қоғамды әлемдік кеңістікке біріктіруге бағытталған (11-сурет).

11-сурет «Рухани жаңғыру» бағдарламасы шеңберінде жобаларды іске асыру

Жастардың көпшілігі бағдарлама мазмұнымен шала-шарпы таныс. Дегемен, респонденттердің жартысынан көбі Бағдарламалық құжат мазмұнымен толық немесе ішінара таныс екендігін мәлімдеген – «оқыдым, көрдім, мазмұнын жақсы білемін» және «естуім бар» жауаптарының қосындысы 65%-ға жетеді (12-сурет).

12-сурет «Рухани жаңғыру» бағдарламасының мазмұнымен таныссыз ба?» сұрағына жауаптардың үлестірімі, %-да

«Рухани жаңғыру» қоғамдық келісімді жаңғырту бағдарламасының мазмұны туралы өздерінің хабардар болуы туралы оң жауап берген респонденттерді зерттеуде – «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» бағдарламасы жайлы қандай көздерден білдіңіз?» сұрағына жауап беруді сұрады. Жастардың маңызы жоғары Бағдарламалық идеологиялық құжаттың мазмұны туралы әлеуметтік-саяси ақпаратты алуының негізгі көздерінің құрылымында БАҚ басымдыққа ие: теледидар – 59,3% және Интернет – «әлеуметтік желілер» мен «Интернет ресурсы» жауаптарының қосындысы 48,6%-ға жетеді (13-сурет).

13-сурет «Рухани жаңғыру» бағдарламасы жайлы қандай көздерден білдіңіз?» сұрағына жауаптардың үлестірімі, %-да

Дерек көздері құрылымында, өкінішке орай, ақпарат алудың газеттер, мектептер, көшедегі жарнама сияқты дәстүрлі арналары мен институттарының рөлі төмендеп, достар, таныстар, әріптестер, курстастар сияқты ресми емес, ақпараттандырудың «желілік» институттарының рөлі өсуде. Мұндай беталыс жастардың әлеуметтену үрдістерін бақылайтын институттары тарапынан тиімділікті арттыру бағыттарына, оңтайлы формаларды іздеуге, халық арасында әлеуметтік-саяси ақпаратты тарату жолдарына жедел әсер етуді талап етеді.

Жастардың кері байланысы мен олардың – «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» бағдарламасында баяндалған негізгі идеялардың маңыздылығы мен мәнділігін бағалауын алу мақсатында, респонденттерден құжатта ұсынылған 9 құндылықты бағдар, мақсат пен қазақстандық қоғамның дамуының негізгі бағыттарының өзектілігін бағалау сұралған.

Нәтижелер көрсеткендей, жастар құжаттың басты бағдарламалық қағидаларында құрастырылған барлық басты идеялар, құндылықты ұстанымдар мен даму бағыттарының маңыздылығы мен мәнділігін жоғары бағалайды.

Дегенмен респонденттерге, олардың бағалауы бойынша барынша өзекті және маңызды болып «халық арасында компьютерлік сауаттылықтың артуы арқасындағы қазақстандықтардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру, тілдерді білу» – 37,4%, «дұрыс, қарапайым өмір салтын ұстану; қаражат бойынша, ысырапшылдықсыз өмір сүру» – 25,2%, «ұлттық мәдениет, тарихты сақтау» – 23,6%, «білім культы; табысқа тек жоғары білімді адамдар ғана жете алады» –

21,4%, «қазақстандық қоғамды бірге дамыту, жаңа технологиялар мен ұлттық идеялар» – 18,2%, «өзгерістерге дайын болу, пайдалы тәжірибені қабылдап алу және басқалардан үйрену» – 16,0% сияқты бағдарлама қағидалары табылады. (14-сурет).

Өкінішке орай, бағдарламада ұсынылған идеялар мен құндылықты ұстанымдардан жастар үшін әзірше мейлінше өзекті болып «қазақ тілінің латын әліпбиіне сатылы көшуі» – 10,8%, «кіші отанға, яғни өз қаласы, ауылына махаббатты бойына сіндіру» – 7,7% және «әлемде қазақстандық мәдениетті тарату» – 3,6% сияқтылары табылады.

Бәлкім, бұл жастардың бағдарламаның Қазақстан дамуы үшін басқаларға қарағанда мейлінше маңызды болып табылатын осы бағыттары туралы хабардар болу деңгейінің төмендігімен түсіндіріледі.

14-сурет «Рухани жаңғыру» бағдарламасында ұсынылған тақырыптар мен идеялардың қайсысы барыныша өзекті және Сіз үшін әсіресе маңызға ие?» сұрағына жауаптардың үлестірімі, %-да

Жастардың «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жүзеге асыруға тікелей қатысуын зерделеу мақсатымен, респонденттерге «Рухани жаңғыру» Бағдарламасының қандай бағыттары туралы Сіз естідіңіз, білесіз немесе қатысушы болып табыласыз?» сұрағына жауап беру ұсынылды.

Алдын ала белгілі болғандай, сауалнама респонденттердің «Рухани Жаңғыру» бағдарламасының түрлі бағыттарын жүзеге асыруға қатысуы мен хабардар болу деңгейінің әртүрлі екендігін көрсетті.

Бұл көрсеткіш бойынша максималды нәтижелер «Қазақ тілінің латын графикасына сатылы өтуі» сияқты қоғамдық сананы жаңғырту Бағдарламасының бағытында байқалады – «естуім бар», «жақсы білемін, қатысқан жоқпын» және «білемін, қатыстым» жауаптары – сәйкесінше 59,9%, 30,8% және 6,2% (15-сурет).

«Қазақстанның қасиетті географиясы» сияқты бағдарламаның бағытын жүзеге асыруға респонденттер мейлінше тартылған және хабардар емес – 29,5%.

15-сурет «Рухани жаңғыру» Бағдарламасының қандай бағыттары туралы Сіз естідіңіз, білесіз немесе қатысушы болып табыласыз?» сұрағына жауаптардың үлестірімі (%-да, нәтижелер «Білемін, қатыстым» жауаптары бойынша сараланған)

Біздің мемлекет соңғы кездері жастардың әлеуметтену институттарының реформаландыруына ғана көп көңіл бөліп қоймай, жастардың белгілі бір әлеуметтік-экономикалық мәселелерін жедел анықтауға және шешуге септеседі. Осы бағыттағы мемлекет жұмысының тиімділігін арттыру мақсатында, респонденттерден «Қазіргі таңда жастар үшін республикалық деңгейде қандай жобалар қажет?» сұрағына жауап беру сұралды.

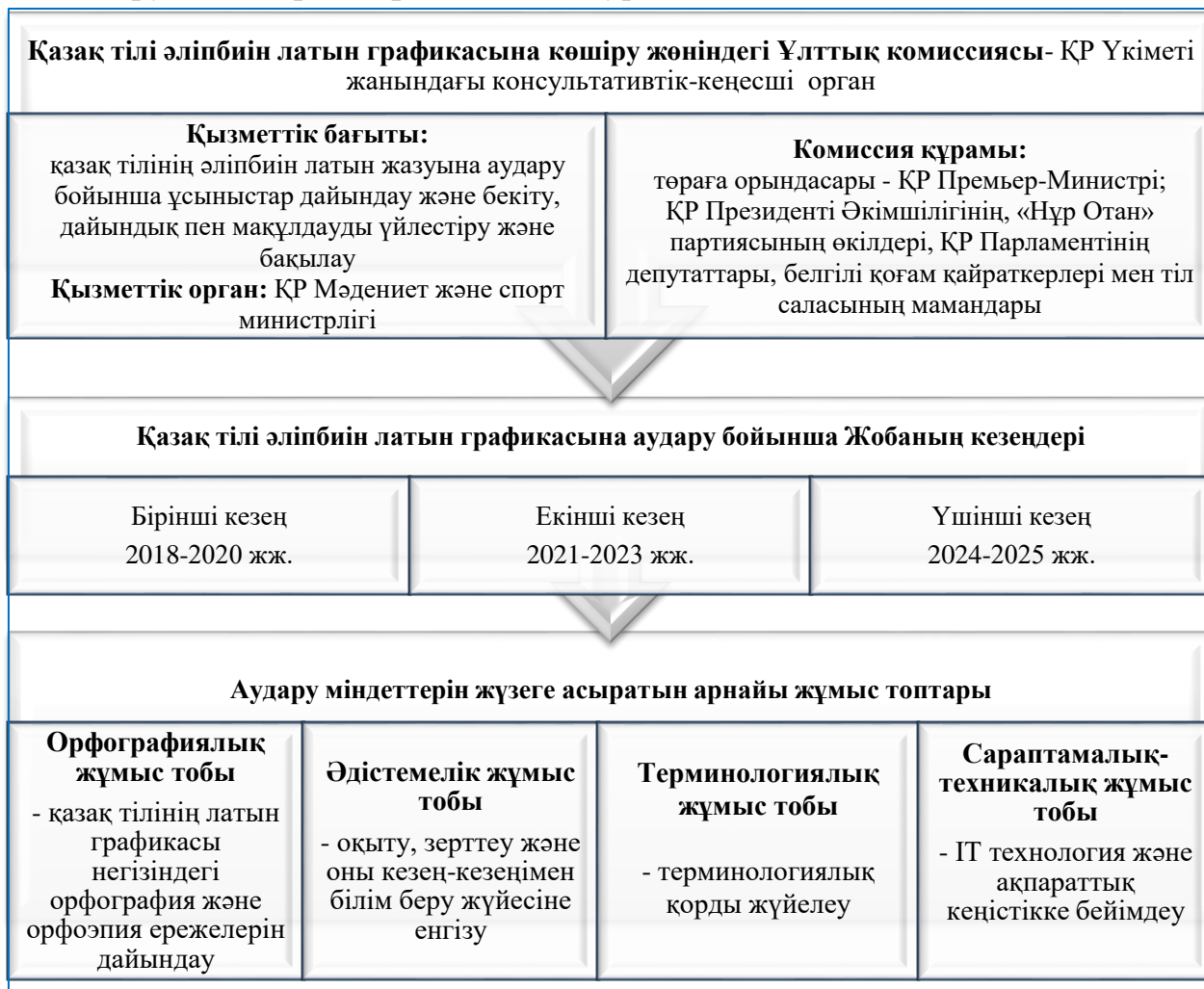
Жастардың пікірінше, мемлекет барынша өзекті өмірлік мәселелерді шешуде оларға септесіп, әлеуметтік әлсіз жастарды қолдап, жастар ортасында жағымсыз құбылыстар мен зиянды әдеттердің таралуын алдын алуға шараларды бағыттап қана қоймай, олардың жеке даму мен өсуіне септесу қажет.

2.2 «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жаңғыртудың тұжырымдамалық бағыттары

1. Қазақ тілінің әліпбиін латын жазуына кезеңді аударуды көздейтін бірінші бағыт 2025 жылға дейін жүзеге асырылады. Осы бағытты іске асыру жөніндегі шаралар Қазақстан Республикасы Президентінің 2017 жылғы 26 қазандағы № 569 Жарлығымен бекітілді және күшіне енді [19]. Қазақ әліпбиін латындандыру жобасының мақсаты - қазақ тілін одан әрі дамыту және оны

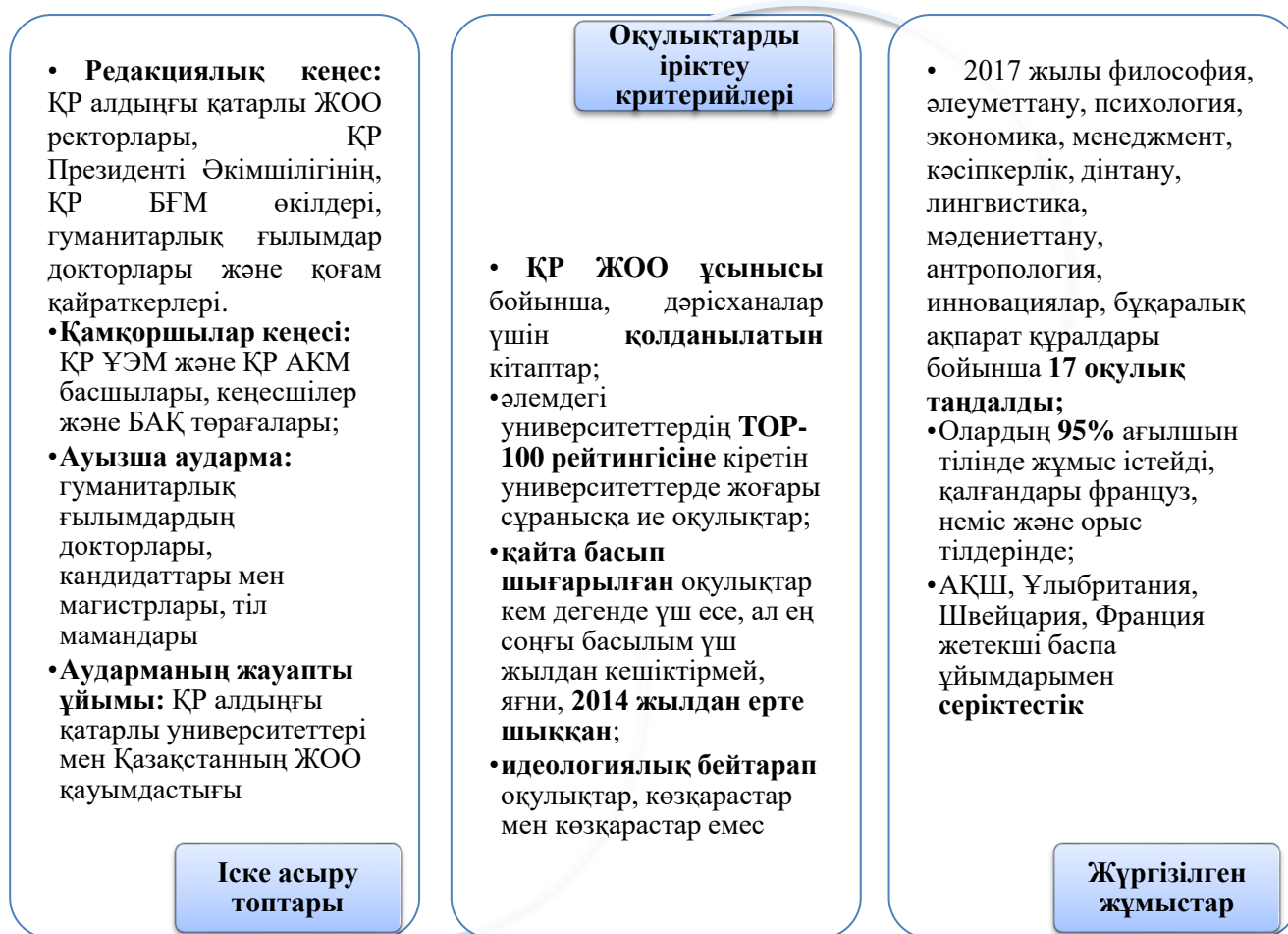
жаһандық ақпараттық-коммуникациялық кеңістікке енгізу үшін жағдай жасау. Мемлекеттік тілдің алфавитін латындандырудың озық тәжірибелерін қолдану бәсекеге қабілетті тілдің мәртебесін бере отырып, ыңғайлы және қысқа графиканы жасайды. Қазіргі уақытта қызметтік органы, оның құрамы, жобаны іске асыру кезеңдері мақұлданды (16-сурет).

16-сурет Жаңа алфавитті практикаға енгізу процесі

2. Екінші бағыт - «Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық» - Қазақстанның гуманитарлық ғылымдарының қарқынды дамуы үшін бірегей мүмкіндік жасайды. Бұл бағыттың мақсаты - қазіргі заманғы оқулықтар мен кітаптарды шет тілінен мемлекеттік тілге аудару ғана емес, ең алдымен білім беру процесін гуманитарлық білімнің үздік әлемдік стандарттарымен қамтамасыз ету. Жетілдірілген әлемдік оқулықтармен оқыту сананы жаңғырту принциптеріне назар аударып, жауапты шешімдер қабылдауға және ортақ игілікке қол жеткізуге қабілетті жастарды тәрбиелеуге көмектеседі.

2017 жылдан бастап жобаны іске асыру міндетін кешенді негізде «Ұлттық аударма бюросы» коммерциялық емес қоры жүзеге асырады (17-сурет).

17-сурет «Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулықтар» жобасы аясында жүзеге асырылған шаралар

«Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулықтар» жобасының шеңберінде жүргізілген жұмыстар туралы ақпарат 100 kitap.kz ресми сайтында орналастырылған. Оқулықтарды іріктеу тетігі ресми жобаның веб-сайтында кері байланыс арқылы азаматтар мен академиялық қоғамдастық өкілдерінің пікірлері мен ұсыныстарын ескереді.

Үшінші бағыт - «Туған жер» бағдарламасы халықтың азаматтық белсенділігін дамытуға және кіші Отанның тағдыры үшін жауапкершілік сезімін арттыруға арналған. Жобаның негізгі идеясы - әрбір азаматтың туып өскен өңірінің тарихы мен мәдениетіне қызығушылығын арттыру. Осыған байланысты Мемлекет басшысы мынадай міндеттерді іске асыруға баса назар аударады: жергілікті өлкетану жұмыстарын ұйымдастыру, мәдени-тарихи орындарды қалпына келтіру және өңірлік тарихты зерттеу;

➤ Өз аймағын жақсартуға үлес қосқысы келетін мемлекет пен мүдделі азаматтардың ортақ қаржыландыруы арқылы бағдарламаларды жүзеге асыруға жәрдемдесу;

➤ Кәсіпкерлердің, меценаттардың және жастардың бастамашылық жобаларын үйлестіру, оларды жергілікті деңгейдегі ең танымал бағыттарға бағыттау.

«Туған жер» бағдарламасын (бұдан әрі - Бағдарлама) іске асыру кезеңді жоспарлауды білдіреді. Бірінші кезеңде 2017-2022 жылдар кезеңінде нормативтік база, мониторинг жүйесі, нәтижелерді бағалау және қабылданған шаралардың тиімділігі қамтамасыз етілетін болады. Кейінгі кезеңдерде, 2032 жылға дейін мақсатты индикаторлар, көрсеткіштер мен нәтижелер толық көлемде орындалуы керек.

Бағдарламаның нақты мақсаттары мен міндеттері бар, олардың тиімділігін жоғарлату жөніндегі шаралар төрт Қосалқы бағдарламалар арқылы іске асырылады (18-сурет).

18-сурет «Туған жер» Бағдарламасы аясында іске асырылатын Қосалқы бағдарламалар

Қорытынды нәтижелерге қол жеткізу үшін барлық кіші бағдарламалар мақсатты шаралардан тұратын негізгі жобалар арқылы жүзеге асырылатын болады (4-кесте).

	«Тәрбие және білім»	«Атамекен»	«Рухани қазына»	«Ақпарат толқыны»
Негізгі жобалар / бағыттар	1. «Өлкетану»; 2. «Отаным – тағдырым»; 3. «Саналы Азамат».	1. «Азаматтық бастамалар картасы»; 2. «Азаматтық бақылау»; 3. «Жомарт жүрек»	1. «Өнегелік құндылықтар»; 2. «Туған өлке мәдениеті»; 3. «Тарихи - мәдени мұра»; 4. «Жергілікті туризм»	1. Республикалық және өңірлік телерадиоканалдары; 2. Баспа БАҚ; 3. Интернет-ресурстар және әлеуметтік желілер

3-кесте «Туған жер» Бағдарламасы аясында іске асырылатын Қосалқы бағдарламалардың негізгі жобалары / бағыттары

Жетекші кәсіпкерлер мен меценаттардың «Туған жер» кіші бағдарламаларының жобаларын жүзеге асыруға қатысуы олардың отансүйгіштік деңгейін және отандастар үшін қолайлы әлеуметтік ортаны қалыптастыруға деген сезімін көрсетеді. Мемлекеттік-жекеменшік әріптестік тетіктері арқылы бизнес секторының көшбасшылары мен корпоративтік мәдениетінің әлеуметтік жауапкершілігінің деңгейі арта түседі. Өз кезегінде бұл механизм мемлекеттік емес сектордың жұртшылыққа ашықтығын арттыру, іскерлік беделін нығайту, сондай-ақ тұрақты ұлттық дамудың әлеуметтік үлесін дамыту құралы бола алады.

Бүгінгі күні «Туған жер» бағдарламасы аясында ЖАО, жеке меншік сектор, жеке кәсіпкерлер және т.б. басшылығымен 300-ден астам әлеуметтік жоба іске асырылуда. (19-сурет).

19-сурет «Туған жер» Бағдарламасының әлеуметтік жобаларының бағыттары

4. Төртінші бағыт «Қазақстанның қасиетті географиясы» жобасы - тарихи және мәдени жадыларды қалпына келтіруге бағытталған.

Жобаның негізгі мақсаты ұлттық тарихи сана мен ұлттық біртұтастықты қалыптастыратын рухани құндылықтарды жандандыру болып табылады.

«Қасиетті география» термині аймақтың байырғы халықтарының рухани байыту және ұлттық өзін-өзі тану функциясын жүзеге асыратын айрықша құрметті объектілер туралы білім жүйесін білдіреді. Қазақстан халқының жағдайында қасиетті орындарға бірегей табиғи және есте қаларлық орындар кіреді: діни архитектура, кесенелер, қоғамға рухани құндылыққа ие тарихи және саяси оқиғаларға байланысты аумақтық кеңістік. Діни орындар Қазақстан халқының идеялық идеяларын білдіруге және сақтауға ынталандырады, осылайша дәстүрлі білімнің негізгі массивінің үздіксіздігін қамтамасыз етеді. Қасиетті орындардың тізімі белгілі бір объектілерге ғибадат ету және қажылықпен айналысатын жергілікті тұрғындарына хабарлайды.

Жобаның атқарушы органы - ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің қолдауымен Қазақстан Республикасының Ұлттық музейі негізінде құрылған «Қасиетті Қазақстан» ҒЗО (одан әрі - ҒЗО). «Қасиетті Қазақстан» ҒЗО-да жетекші ғалымдардың, археологтардың, этнографтардың және жергілікті ғалымдардың ғылыми-зерттеу кеңесі құрылды. Ғылыми-сараптамалық кеңес «Қазақстандағы Алатау жерлерінің Атласы» ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді және Жобаны жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Аймақтарда жергілікті тарихшылар, ғалымдар мен қоғам қайраткерлерінің қатысуымен мәдениет басқармалары басшыларының басшылығымен қасиетті нысандарды анықтау үшін аймақтық жұмыс топтары құрылды.

Қасиетті объектілердің жалпыұлттық тізімін қалыптастыру мақсатында ҒЗО-ның ғылыми-сараптамалық кеңесі қасиетті жерлердің іріктеу критерийлері мен санаттарын әзірледі (20-сурет).

Ерекше бағаланатын табиғи мұра ескерткіштері:
таулар, үңгірлер, тастар, каньондар, бұлақтар, кратерлер

Археологиялық ескерткіштер және орта ғасырлық қалалық орталықтар:
қалашықтар, бекіністер, петроглифтер, тарихи-археологиялық кешендер, қорымдар

Діни және ғұрыптық орындар:
кесенелер, мемориалдық кешендер, некрополдер, өткен ғасырдың мешіттері мен шіркеулер, ақындар мен жазушылардың әдеби-мемориалдық кешені

Тарихи тұлғаларға қатысты қасиетті орындар:
Жоңғар шапқыншылығына қарсы күрескен батырлар, хандар мен батырлар құрметіне орнатылған кесенелер мен аталған үңгірлер, ақындар мен жазушылардың әдеби-мемориалдық кешені

Саяси, тарихи оқиғаларға байланысты қасиетті орындар:
саяси қуған-сүргін құрбандары және Отан қорғаушылары құрметіне орнатылған монументтер мен ескерткіштер

20-сурет Қасиетті жерлерді іріктеу критерийлері

Киелі жерлерді таңдау технологиясы белгілі бір механизм арқылы жүзеге асырылады (21-сурет).

21-сурет Қасиетті объектілердің ұлттық тізімін жасау механизмі

«Қасиетті Қазақстан» жобасы мақсатты түрде халық арасында тарихи және діни маңызы бар объектілермен байланысты. «Қасиетті Қазақстан» жобасын дамыту жастардың басым құқығы болатын мәдени және білім беру туризмін дамыту үшін қажет. Мұражайдағы жоспарланған бай мұраны зерделеуге, жастар арасында шығармашылық ойлауды дамытуға, сондай-ақ радикалды идеология мен жойқын үрдістерге қарсы рухани иммунитетті дамытуға ықпал етеді. Сонымен бірге, туризмді дамыту қасиетті жерлердің инфрақұрылымын жетілдіру, шағын бизнесті насихаттау және жастардың еңбек мотивациясын арттыруды көздейді.

5. «Жаһандық әлемдегі заманауи қазақстандық мәдениет» бесінші бағыты - заманауи қоғамның рухани құндылықтарын өсіруге арналған. Бұл жоба әлемдік деңгейдегі талантты қазақстандықтардың жетістіктерінің нәтижелерін көрсету арқылы мәдениет пен өнер саласындағы жаһандық сын-қатерлерге жауап ретінде қарастырылады. Бұл жобаны жүзеге асыру ұлттық мәдениетті және оның көрнекті туындыларын әлемдік мәдениет қорына енгізуге, осылайша әлемдік рухани кеңістікке енуге мүмкіндік береді.

Жобаның негізгі мақсаты - Қазақстанның мәдени өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру және республиканың оң имиджін қалыптастыру мақсатында оларды танымал ету. Жоба барысында мәдениет саласының мемлекеттік ынталандыру шығармашылық интеллигенцияның санасын өзгертуге, олардың әлемдік стандарттарға жетуіне және қазіргі заманғы үрдістерге қол жеткізуге септігін тигізетініне назар аударылады.

«Жаһандық әлемдегі заманауи қазақстандық мәдениет» жобасының жүйелік жұмысы екі кезеңнен тұрады:

- Ұлттық мәдениеттің үздік жұмыстарын талдау және іріктеу;
- Шетелде ұлттық мәдениетті танымал ету.

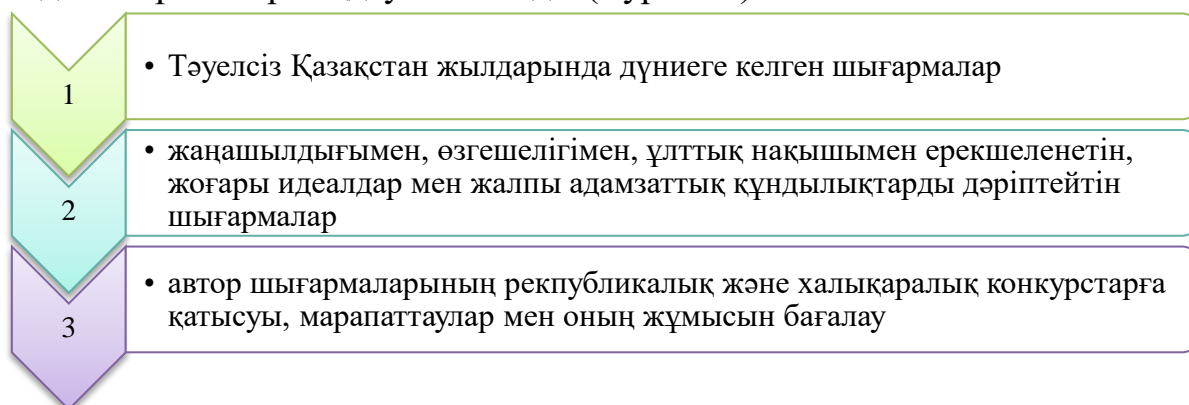
Бүгінгі күні бірінші кезең жазушылар, суретшілер, кинематографистер және композиторлар Одағының мүшелерінен тұратын сараптамалық топтың басшылығымен аяқталды.

Үздік жұмыстарды таңдау нәтижесінде мәдениет пен өнердің төрт жанрына алдын ала тізім жасалды (22-сурет).

22-сурет Қазақстанның қазіргі заманғы мәдениетінің ең үздік үлгілерінің негізгі бағыттары мен саны

Сарапшылар тобы нақты реттелетін рәсімдер мен критерийлерге сәйкес мәдени жұмыстар таңдауын жасады (Сурет 23).

23-сурет Ұлттық мәдениеттің үздік жұмыстарын іріктеу критерийлері

Қазақстан мәдениетінің ең үздік үлгілері тізіміне кіруді талап ететін жұмыстардың іріктеу жұмысында кері байланыс нысаны ұсынылады. Әрбір резидент «soul.kz» және «adebiportal.kz» интернет-ресурстары арқылы «бір рет басу» әдісін қолданып, жалпыға бірдей дауыс беруге және талқылауға құқылы.

Екінші кезең қазіргі уақытта шетелде жұмыстарды насихаттау тетіктерін әзірлеу сатысында тұр.

Осылайша «Жаһандық әлемдегі заманауи қазақстандық мәдениет» жобасы қазақстандық мәдениеттің серпінді дамуы мен әлемдік мәдени қордың әлеуетін арттыру үшін ұзақ мерзімді перспективаға ие.

6. «Қазақстанның 100 жаңа есімі» алтыншы бағытын Н.Ә. Назарбаев ел тәуелсіздігінің замандастары мен әріптестерінің сәтті өмір жолына қоғамның назарын аударуға тырысады. Осы жобада «табысты» деген ұғым жеке өмірдің түрлі салаларында жеке қасиеттерге, таланттарға, білімге, еңбекқорлық пен жігерлікке негізделген өзін-өзі жүзеге асыратын азамат ретінде қарастырылады (24-сурет).

Бұл жобаның мақсаты - елдің дамуына белгілі бір үлес қосқан белгілі бір адамдар үлгісінде табыс идеясын, меритократия қағидаттарын, бәсекеге қабілеттілігін, білімі мен прагматизмін танымал ету.

24-сурет «Қазақстанның 100 жаңа есімі» тізіміне енгізілген табысты адамдардың саны мен қызметтік салалары [19]

Жобаны іске асыруға жауапты органдар - Қазақстан Республикасының Ақпарат және байланыс министрлігі және Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жоба туралы ақпарат, оқиғалар және азаматтардың бірегей табысты өмір баяндарын «el.kz» сайтының ресми сайтында орналастырылған [20].

Жобаның іс-шара жоспарына сәйкес ұлттық және өңірлік деңгейлерде жүз табысты оқиғаларды таңдап алу және насихаттау механизмі әзірленді (25-сурет).

Қазіргі уақытта «Елдің 100 жаңа есімі - ұлттың алтын қоры» тақырыбында әңгімелерді әдеби шығарумен, жоба қатысушыларының бейнесюжеттерімен және ақпараттық қолдауымен онтология құру бойынша жұмыс жүргізілуде.

Осылайша, «Қазақстанның 100 жаңа есімі» атты табысты болу туралы әңгімелер жас ұрпақ үшін жағымды мысалдарға еліктеуге үлгі болады.

Жоба қатысушылары үшін критерийлер

аймақтық, гендерлік, этникалық, діни көзқарастарына карамастан ҚР барлық азаматтарының санаттары;

20 жастан 50 жасқа дейінгі ҚР көрнекті замандастары (бірегей жағдайларды қоспағанда), олардың еңбегі, жетістіктері мен қаһармандығы елді даңққа бөлеген.

Ұсыныстар

ҚР азаматтарынан және ҮЕҰ-нан «el.kz» сайтында «Мен Қазақстанның бет-бейнесі болғым келеді» айдарымен 100esim.el.kz порталында 112 кандидаттық оқиғалар жиналды

Таңдау

Ұсыныстар Жұмыс тобы және Жобаны іске асыру жөніндегі Сараптама комитеті қарайды, сондай-ақ кандидат туралы ақпараттың дұрыстығына қоғамдық сараптама жүргізіледі.

емтихан қорытындысы бойынша 302 үміткердің шорт-парақша тізімі жасалды

El.kz сайтында жалпыұлттық-интернет дауыс беру

алты қызмет бағытында берілді

Қазақстанның азаматтарынан 1 миллион 376 мың дауыс және іріктеу турының 102 жеңімпазы анықталды

25-сурет «Қазақстанның 100 жаңа есімі» жобасына қатысуға үміткерлердің критерийлері мен іріктеу механизмі

Бүгінгі күні «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру үшін орталық және жергілікті атқарушы органдар жан-жақты жұмыс жүргізеді. Елордада бірегей жобалар, қалалық штаб және меценаттар клубы құрылды, қаланы мәдени инфрақұрылыммен ерікті негізде қамтамасыз ету шаралары іске асырылуда. «Рухани жаңғыру» идеясы шеңберінде өткізілетін іс-шаралар халықтың барлық сегменттерін, ең алдымен, жас азаматтарды Қазақстанның рухани және экономикалық дамуының негізгі қозғаушы күштері ретінде қамтуы тиіс.

ТҰЖЫРЫМДАР МЕН ҰСЫНЫСТАР

Нормативтік-құқықтық актілерді талдау жастардың әлеуметтік-демографиялық топ ретінде қолдауына жүйелі көзқарасын білдіреді, оның орны мен функциялары ұлттық мемлекеттік құрылымның ерекшеліктерімен айқындалады.

Жоғарыда аталған тараулардан белгілі болғанындай, жастар саясаты жүйесі **үш компоненттен тұрады:**

- жастар саясатын іске асыру үшін құқықтық жағдайлар (яғни, тиісті заңнамалық база);
- жастар саясатын реттеу нысандары;
- жастар саясатын ақпараттық-материалдық және қаржылық қолдау.

Сонымен қатар, жастар саясатының **негізгі бағыттары:**

- Жастарды қоғамдық өмірге тарту, әлеуетті дамыту мүмкіндіктері туралы хабардар ету;
- Жастардың шығармашылық белсенділігін дамыту, талантты жастарды қолдау;
- Қиын өмірлік жағдайға тап болған жастарды өмірге тарту.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясаты саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттарды еліміздің студенттері арасында түсіндіру мақсатында келесі шаралар кешені ұсынылады:

➤ Мемлекеттік жастар саясаты саласындағы нормативтік және бағдарламалық құжаттарды түсіндіруге студенттерді тарту арқылы білім беру мекемелерінде білім беру топтарын ұйымдастыру.

➤ Гуманитарлық мамандықтар үшін қоғамдық сананы жаңғырту бойынша студенттердің, магистранттар мен докторанттардың курстық және дипломдық жұмыстары пәніне енгізу.

➤ «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламасында көрсетілген тапсырмаларды орындау бойынша жұмыс топтарын білім беру ұйымдарында құру. Осы мақсатта әрбір мектеп ағымдағы оқу жылына арналған жұмыс жоспарын дайындауы керек.

➤ Оқушыларға адамзат қоғамының өмірін реттейтін ережелермен танысу, заңға құрмет сезімін тәрбиелеу мақсатында сынып сабақтарында құқықтық сауаттылық сабақтарын өткізу қажет.

Барлық жас топтары мен әлеуметтік санаттағы жастар арасында «Рухани жаңғыру» бағдарламасын толық іске асыру үшін келесі **ұсыныстар ҰСЫНЫЛАДЫ:**

➤ *«Қасиетті Қазақстан» жобасы бойынша*

1. «Туған жер» кіші бағдарламасының алдына қойылған тапсырмаларды іс жүзінде іске асыру педагогикалық үдерістерді ұйымдастыруға студенттердің Қазақстан тарихын және олардың туған жерін тәрбиелік жұмыстың құрамдас бөлігі ретінде оқып білу керек. Практикалық сабақтардың модульдерінің бірі жергілікті деңгейдегі мәдени-тарихи ескерткіштер мен әлеуметтік-мәдени кеңістіктерді зерттеуге арналған. «Кіші Отанға» қатынас

құндылықтарын нығайту үшін туристік-өлкетану және экспедициялық іс-шаралар түрінде сабақтан кейінгі сабақтарды ұйымдастыру қажет. Оқудан тыс іс-шаралар нысандары интерактивті технологияларды қолдана отырып, жобаның сипаты мен зерттеу тапсырмаларын жүргізу керек. Сондай-ақ, білім беру мекемесінің негізінде жергілікті тарихшылар, өлкетанушылар мен жергілікті тарихшылардың қатысуымен студенттердің жергілікті тарихи конференцияларын, жергілікті тарих пәні олимпиадалары мен кештерін өткізу ұсынылады;

➤ *«Туған жер» жобасы бойынша*

2. Қазақстанның рухани, тарихи және мәдени мұрасын елдің жастары арасында танымал жастар арасында кеңінен тарату үшін мектеп оқушылары мұражайларын ашу қажет. Олардың әрқайсысы қазіргі және өткен Отан тарихына қол жеткізуге мүмкіндік береді. «Туған жер» жобасы шеңберінде этноэкотуризмді дамыту үшін «Қызметтер» бағыты («Туризм», «Әлеуметтік-мәдени сервис», «Мәдени-тынығу жұмысы», «Қонақ үй бизнесі») мамандықтары бойынша өндірістік және ғылыми тәжірибелерді жүргізу қажет. Қазақстандағы этникалық топтардың өмірін, шыққан жерін, тілін, мәдениетін, тұрғылықты жерін, демографиялық ерекшеліктерін, табиғи ортадағы құрылыс қарым-қатынастарының ерекшеліктерін нақты уақыт режимінде зерттеуді алға қою қажет.

➤ *«Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық» жобасы бойынша*

3. Оқу кеңістігін кеңейту, дифференциалды оқытуды жүзеге асыру және әрбір студенттің жеке қабілеттерін дамыту мақсатында «оқу топтарын» ұйымдастыру қажет.

4. Студенттерді осы оқулықтармен таныстыру үшін аталған ғылыми жұмыстарды аударуға қатысқан сарапшылардың қатысуымен Кітап фестивалі мен дөңгелек үстелдер өткізу қажет.

➤ *«Қазақстанның 100 жаңа есімі» жобасы бойынша*

5. Жоғарғы сынып оқушыларына кәсіби өзін-өзі тануына және еңбекке бейімделуін қалыптастыруға көмектесу мақсатында кәсіптік қызметтің білімі мен дағдыларымен бөлісу үшін «Қазақстанның 100 жаңа есімі» жобасының қатысушыларымен кездесулер өткізу қажет.

➤ *«Жаһандағы заманауи қазақстандық мәдениет» жобасы бойынша*

6. Қазіргі әлемдегі мәдени саясатты қалыптастыру мен жүзеге асырудың тиімділігі негізінен мәдени-бұқаралық қызметтің ақпараттық инфрақұрылымын дамыту деңгейіне байланысты, сондықтан мәдениет білім беру мекемелерінің әлеуметтік желілері арқылы танымал болуы мүмкін. Оқу орындарының әлеуметтік желілерінің ресми беттерінде әртүрлі байқаулар, ұтыс ойындары мен лотереялар өткізілуі мүмкін, жеңімпаздарға арналған театр сеансына билеттер немесе көрмеге шақыру қағазын тегін беруге болады.

7. Жоғары оқу орындарының қабырғасында қазақ халқының тарихындағы әртүрлі дәуірлер туралы әдеби шығармаларда баяндалған әдеби және композициялық қойылымдар өткізу. Бұл мәлімдемелер ұлттық дәстүрлер

мен әдет-ғұрыптарды сақтау мен насихаттаудың негізгі тұжырымдамаларын әзірлеуге бағытталатын болады.

➤ *Қазақ тілінің латын жазуына кезеңдік көшу жобасы бойынша*

8. Оқу орындарының қабырғасында грамматиканы түсіндіру және жаңа алфавитті жазу бойынша арнайы дәрістерді өткізу.

Жастар арасында «Рухани жаңғыру» бағдарламасын жан-жақты және кезең-кезеңмен іске асыру үшін оның негізгі идеяларын мемлекеттік жастар саясаты саласындағы заңнамалық және нормативтік актілерге енгізу қажет. Бағдарламада көрсетілген өзекті мәселелер мен қазіргі заманғы жаһандық проблемалар жастар ұйымдарының қызметін реттейтін құқықтық құжаттарда және мемлекет пен жастар арасындағы қарым-қатынастың өзектілігін анықтауы тиіс.

ҚОРЫТЫНДЫ

Тұтастай алғанда, мемлекет тарапынан жастарға әлеуметтік қолдау көрсету бойынша кешенді және жүйелі жұмыс жүргізілуде. МЖС саласындағы заңнамалық база мемлекет пен жастардың құқықтық және нормативтік қатынастарын реттейді, әрбір азаматтың әлеуметтік және саяси құқықтарын қамтамасыз етеді. Құқықтық қорғау жастардың барлық негізгі салаларын қамтиды: білім беру, отбасылық, медициналық көмек, жұмысқа орналасу және оларды рухани және физикалық даму құқығына кепілдік береді. Дегенмен, жастардың басым бөлігі мемлекет ұсынған заңды құқықтары мен мүмкіндіктерін мұқият білмейді және көбінесе олардың өмірлік мүдделеріне тікелей әсер ететін процестерден тыс қалады. Осыған байланысты МЖС жүзеге асыратын және жастармен жұмыс жасайтын ұйымдар жас азаматтарға қол жетімді тілде құқықтық нормаларды түсіндіріп, қолданыстағы бағдарламалар туралы хабардар етуі керек. Көптеген жағдайларда өмірдің түрлі салаларындағы әлеуметтік қызмет жастардың құқықтық сауаттылығы деңгейіне байланысты. Құқықтық нормаларды сақтау және жастардың дұрыс жұмыс істеуі үшін қажетті мүмкіндіктерді қамтамасыз ету арқылы Қазақстан «Рухани жаңғыру» және «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» идеяларын шығаруға дайын, салауатты, білімді, еңбекқор және бәсекеге қабілетті ұрпақты өсіреді.

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы - бұл өткенді, Тәуелсіз Қазақстанның құндылықтарын және оның дамуына үлес қосқан озат отандастарын терең зерттеуге ынталандыру құжаты. Мемлекет басшысы атап өткендей: «Тарих біз іске асырылмайтын идеологиялардың жетекшілігіндегі барлық халықтар жеңілген кезде бізге бірнеше мысал келтіреді». Біздің тарихымызды білу бүгінгі жастарға өткеннің қателіктерін болдырмауға көмектеседі және оларды шапшаң әрекеттерден ескертеді. Ұлттық маңызы бар стратегиялық ресурс ретінде жастар рухани жаңғыртудың кілті ретінде тарихи сананы сақтау бағытында «Рухани жаңғыру» идеяларын жүзеге асыру мен іске асыруда орталық рөл атқарады. Осы бағдарламада ұсынылған тезистер заманауи үрдістерге негізделген және бірінші кезекте жас қоғамдастықтар үшін маңызды, өйткені жаңғыртудың нақты қадамдары жастарды жаңаруға, ынталандыруға бағытталған. «Цифрлік Қазақстан» бағдарламасы, қазақ алфавитінің латинизациясы, «Туған жер» және «Қасиетті Қазақстан» жобасы - болашаққа қадам, Қазақстанның әлемдік деңгейде лайықты болуы үшін біздің бәсекеге қабілеттіліктің белгісі.

Елбасы ұрпақ алдындағы авангардты атап көрсеткендей, жастарға қазақстандықтардың материалдық және рухани әлемін қалпына келтіруде маңызды рөл атқарады. Мемлекет басшысы ұлы интеллектуалды әлеуеті бар жаңа дәуірдің адам қалыптастыру қажеттілігін «XXI ғасырға лайық қасиеттер жиынтығы» деп атап өтті.

Біздің ата-бабамыздың мұраларын және ұлт Көшбасшысы Н.Ә. Назарбаева, әр жас адам «Рухани жаңғыру» идеясының маңыздылығын

түсініп, оны табысты жүзеге асыруға үлес қосуы керек. Жастар әлемнің ең дамыған 30 елінің қатарына кіру үшін негізгі оқиғалар, жаңа үрдістер және технологиялық үрдіс пішімінде болуы тиіс. Осы мақсатқа жету үшін білім беру ұйымдары мен ата-аналардың педагогикалық қоғамдастығы жас ұрпақты отансүйгіштікке, азаматтық белсенділікке, туған жеріне деген сүйіспеншілікпен тәрбиелеуге тиіс, сондықтан әрбір азаматтың жүрегіне және ақыл-ойларына кіші Отанының тағдыры мен ел тағдыры үшін жауапкершілік сезімі бар.

Ұсынылған ұсыныстарды барлық жастағы жастармен жұмыс жасағанда практикалық жұмыста қолдануға болады. Білім беру жүйесінің барлық деңгейлеріндегі жастар арасында «Рухани жаңғыру» бағдарламасының басты басымдықтарын алға жылжыту және енгізудің шығармашылық және жобалық технологиялары мәдениет диалогы ретінде ұрпақтың сабақтастығы мен байланысын нығайтуға көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=51005029#activate_doc=2
2. «Мемлекеттік жастар саясаты туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 9 ақпандағы № 285-V ҚРЗ <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000285>
1. «Қазақстан 2020: болашаққа жол» Қазақстан Республикасы мемлекеттік жастар саясатының 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасы туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 27 ақпандағы № 191 қаулысы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1300000191>
1. «Қазақстан 2020: болашаққа жол» мемлекеттік жастар саясатының 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын (бірінші кезең - 2013 - 2015 жылдар) бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 маусымдағы № 603 қаулысы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1300000603>
2. «Қазақстан 2020: болашаққа жол" мемлекеттік жастар саясатының 2020 жылға дейінгі тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын (екінші кезең – 2016 – 2020 жылдар) бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 9 желтоқсандағы № 983 қаулысы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1500000983>
3. «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 18 қыркүйектегі N 193-IV Кодексі <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K090000193>
4. «Ерлер мен әйелдердің тең құқықтарының және тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 8 желтоқсандағы N 223-IV Заңы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z090000223>
5. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау саласын дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған «Денсаулық» мемлекеттік бағдарламасы <https://www.enbek.gov.kz/ru/node/332663>
6. Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі 015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1500000414>
7. «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемінің тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 15 желтоқсандығы № 2136 Қаулысы <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P0900002136>
8. Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде, оның ішінде белгілі бір аурулары (жай-күйлері) бар азаматтардың жекелеген санаттарын амбулаториялық деңгейде тегін және (немесе) жеңілдікпен берілетін дәрілік заттармен және мамандандырылған емдік өнімдермен қамтамасыз етуге арналған дәрілік заттардың және медициналық мақсаттағы бұйымдардың тізбесін бекіту туралы 2017 жылғы 19 қыркүйекте № 15724 <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1700015724>

9. «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Қазақстан Республикасының Заңы
https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747#pos=829;-90

10. Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға дейінгі бағдарламасы
<http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1600000919>

11. Қазақстан Президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты халыққа үндеуі
http://www.akorda.kz/kz/speeches/internal_political_affairs/in_speeches_and_addresses/kazakstan-prezidenti-nursultan-nazarbaevty-n-prezidenttin-bes-aleumettik-bastamasy-atty-halykka-undeui

12. ҚР ҰЭМ Статистика комитетінің ресми сайты (Еңбек)
http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNumbersLabor?_adf.ctrl-state=14a3216r4a_58&_afLoop=1527650992520810

13. Мемлекеттік жастар саясаты заңнамасына талдау <http://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/727/718>

14. О Концепции культурной политики Республики Казахстан от 4 ноября 2014 года №939 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1400000939>

15. Мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы
http://www.akorda.kz/kz/events/akorda_news/press_conferences/memleket-basshysynyn-bolashakka-bagdar-ruhani-zhangyru-atty-makalasy

16. Қазақ тілі әліпбиін кириллицадан латын графикасына көшіру туралы
<http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1700000569>

17. «Қазақстанның 100 жаңа есімі» жобасының ресми сайты
<http://100esim.el.kz/kz>

МЖС НЕГІЗДЕРІ

ЖМС принциптері

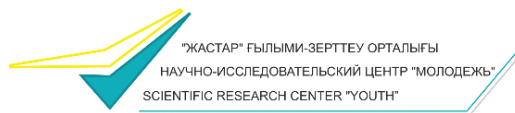

ПРЕЗИДЕНТТІҢ БЕС ӘЛЕУМЕТТІК БАСТАМАСЫ

Министерство
общественного развития
Республики Казахстан

**Методические материалы
по разъяснению нормативных и
программных документов в сфере
государственной молодежной политики
Республики Казахстан**

Астана, 2018

СОДЕРЖАНИЕ

Обозначения и сокращения	45
Глоссарий	46
Введение	48
Глава 1 Обзор базовых нормативных и программных документов сфере государственной молодежной политики Республики Казахстан.....	50
1.1 Нормативные и правовые документы, регулирующие государственную молодежную политику Республики Казахстан.....	50
1.2 Законодательства и меры государственной поддержки молодежи по основным сферам деятельности.....	52
Глава 2 «Рухани жаңғыру» как основная программа, интегрирующая казахстанское общество.....	61
2.1 Основная идея программы «Рухани жаңғыру».....	61
2.2 Концептуальные направления модернизации программы «Рухани жаңғыру».....	66
Глава 3 Выводы и рекомендации.....	75
Заключение	78
Список использованных источников	80
Приложения	82

ОБОЗНАЧЕНИЯ И СОКРАЩЕНИЯ

ГМП – государственная молодежная политика

ГОБМП – гарантированный объем бесплатной медицинской помощи

ЗОЖ – здоровый образ жизни

МИК РК – Министерство информации и коммуникаций РК

МИО – местный исполнительный орган

МНЭ РК – Министерство национальной экономики Республики Казахстан

МРП – месячный расчетный показатель

НБП – Национальное бюро переводов

НПА – нормативный правовой акт

Программа РПЗиМП – Программа развития продуктивной занятости и массового предпринимательства

СМИ – средство массовой информации

ТиПО – техническое и профессиональное образование

ЦЗН – Центр занятости населения

ГЛОССАРИЙ

Государственная молодежная политика¹⁵ - система социально-экономических, организационных и правовых мер, осуществляемых государством и направленных на поддержку и развитие молодежи.

Закон РК «О государственной молодежной политике»¹⁶ - нормативно-правовой документ, регулирующий общественные отношения, возникающие в сфере государственной молодежной политики.

Идеологема¹⁷ – один из тезисов идеологии.

Культ¹⁸ – преклонение перед кем или чем-нибудь, почитание кого-чего-нибудь.

Меритократия¹⁹ – (от латинского *meritus* - достойный и греческого *kratos* - власть), буквально - власть наиболее одаренных. Концепция, согласно которой в ходе эволюции в обществе утвердятся принцип выдвижения на руководящие посты наиболее способных людей, отбираемых из всех социальных слоев. Термин введен английским социологом М. Янгом.

Молодежь²⁰ – граждане Республики Казахстан от четырнадцати до двадцати девяти лет.

Общественность²¹ - это одно или несколько физических или юридических лиц, с кем социальная организация вступает в контакт как внутри (служащие, сотрудники, работники, акционеры, члены общественных организаций и т. п.), так и за её пределами (избиратели, налогоплательщики, местные жители, социальные заказчики, партнеры, потребители и т. п.). К общественности не относятся лица или организации, которые формально отвечают за принятие решений, направленных на получение какого-то результата.

Прагматизм²² – точное знание своих национальных и личных ресурсов, их экономное расходование, умение планировать свое будущее. Прагматизм есть противоположность расточительности, кичливости, жизни напоказ. Культура современного общества – это культура умеренности, культура достатка, а не роскоши, это культура рациональности.

Программа «Рухани жаңғыру»²³ - программная статья Главы государства Н.А. Назарбаева «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания».

---

¹⁵ Закон Республики Казахстан от 9 февраля 2015 года № 285-V «О государственной молодежной политике»
<http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000285>

¹⁶ Там же [1]

¹⁷ Толковый словарь Т.Ф. Ефремовой <http://efremova-online.ru>

¹⁸ Толковый словарь Ожегова <http://www.ozhegov.com/words/13967.shtml>

¹⁹ Современный энциклопедический словарь <https://slovar.cc/enc/sovremenniy/1842052.html>

²⁰ Там же [1]

²¹ Толковый словарь Ушакова <https://ushakovdictionary.ru/>

²² Статья Главы государства «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания»

http://www.akorda.kz/ru/events/akorda_news/press_conferences/statya-glavy-gosudarstva-vzglyad-v-budushchee-modernizaciya-obshchestvennogo-soznaniya

²³ Там же [8]

Реставрация²⁴ – восстановление обветшалых или разрушенных памятников старины, искусства в прежнем, первоначальном виде.

Субсидия²⁵ – безвозвратная помощь в виде денежного пособия или в натуральной форме, предоставляемая местным органам власти, юридическим и физическим лицам, другим государствам.

«Туған жер»²⁶ - программа, направленная на воспитание у казахстанцев чувства истинного патриотизма, который выражается в любви к своей земле, к своему аулу, городу, региону, малой родине.

Фонд²⁷ – не имеющая членства некоммерческая организация, учрежденная гражданами и (или) юридическими лицами на основе добровольных имущественных взносов, преследующая социальные, благотворительные, культурные, образовательные и иные общественно-полезные цели.

---

²⁴Толковый словарь Ожегова <http://www.ozhegov.com/words/30650.shtml>

²⁵ Экономический словарь <http://abc.informbureau.com/html/noaneaess.html>

²⁶ Там же [8]

²⁷ Закон Республики Казахстан от 16 января 2001 года № 142-ІІ «О некоммерческих организациях»
<http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z010000142>

ВВЕДЕНИЕ

Вы – будущее нашей страны. У нас с вами великие цели. Мечты сбываются только тогда, когда мы к ним стремимся. Верю, что у вас хватит сил, сплоченности, настойчивости и таланта, чтобы Казахстан XXI века был сильным и процветающим вместе с вами.

Из обращения Н.А. Назарбаева к молодежи страны в ходе участия в республиканском молодежном форуме «Жастық! Жігер! Еңбек!»

На сегодняшний день в молодежной политике Казахстана созданы необходимые организационно-функциональные институты, приняты соответствующие законодательные акты и накоплен определенный опыт собственного пути развития в этой сфере, что позволяет рассуждать о казахстанской модели молодежной политики. Этап становления государственной молодежной политики (далее-ГМП) характеризуется систематизацией и интеграцией, лучших мировых практик, а также выработкой собственных приемлемых механизмов для консолидации казахстанской молодежи. Основным источником, аккумулирующим в себе функциональные возможности по созданию условий для молодежи, является законодательная база, регулирующая взаимоотношения государства и его молодых граждан. Принимаемые Правительством постановления и государственные нормативно-правовые акты направлены, в частности, на развитие потенциала молодых людей и включения их в социально-экономическую деятельность страны. Модель ГМП основывается на системе социально-экономических, политических и правовых мер, осуществляемых государством и направленных на поддержку молодежи.

Особое отношение к молодому поколению отражается во всех ежегодных Посланиях народу Казахстана и программных документах Главы государства Н.А. Назарбаева. В последней программной статье Лидера Нации «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» представители молодежи рассматриваются как инициативные и полноправные субъекты гражданского общества, имеющие возможность создавать новую судьбу страны. Президент страны отмечает, что за годы независимости для молодежи страны были созданы все необходимые условия для реализации человеческого потенциала в сфере образования, социальной инфраструктуры и инновационных технологий. Но только лишь наличия материально-технической базы недостаточно для полноценного функционирования общества. Важным компонентом социального развития является отождествление граждан со своей страной и патриотизм. В связи с этим, Главой государства инициирована программа «Туған жер», направленная на продвижение общенационального

патриотизма. В большей степени данная программа ориентирована на молодежь.

Программа «Туған жер» является одним из шести проектов программы «Рухани жаңғыру», которая стала сердцевиной масштабных преобразований в политике и экономике страны.

В ходе распространения государственных программ среди населения в целом и молодежи в частности, у молодых людей могут возникать вопросы, касающиеся основных целей и путей реализации данных проектов в силу сложного академического языка государственных документов. В связи с этим актуальным является написание информационно-разъяснительных материалов по нормативным и программным документам в сфере молодежной политики Республики Казахстан в доступной к восприятию форме для различных групп молодежи.

В методических материалах рассмотрены нормативно-правовые документы, регламентирующие совокупность отношений, складывающихся в сфере политики государства в отношении молодежи. Авторами совершена попытка систематизации законодательных актов, касающихся прав молодых людей на государственную социальную защиту и заботу. Также отражены приоритеты государственной молодежной политики в реализации молодежных инициатив в сфере культуры и искусства, образования и науки, предпринимательства и бизнеса. В рамках осуществления главных задач сегодняшнего дня в структуре данного документа представлены разъяснительные материалы о направлениях и действующих проектах программы «Рухани жаңғыру» и программы «Туған жер», ориентированных на воспитание молодежи и формирование ее духовно-нравственных ценностей.

Данные материалы направлены на то, чтобы донести до молодежи основные идеи программных документов и разъяснить нормативно-правовые акты, затрагивающие вопросы, касающиеся молодежной политики и государственной поддержки молодых граждан Казахстана.

ГЛАВА 1 ОБЗОР БАЗОВЫХ НОРМАТИВНЫХ И ПРОГРАММНЫХ ДОКУМЕНТОВ В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

1.1 Нормативные и правовые документы, регулирующие государственную молодежную политику

На этапе формирования основных составляющих национального строения казахстанского общества потенциал подрастающего поколения приобретает роль базового ресурса духовной модернизации страны. Молодежь Казахстана в государственных стратегических документах представлена в качестве двигателя Нового курса и призвана строить достойное будущее страны. Со дня обретения Казахстаном независимости Глава государства Н.А. Назарбаев уделяет особое внимание правовому статусу молодежи, определяя ее положение в нормативно-регламентирующих документах. В Конституции, как в основном законодательном документе РК, отмечено, что детство находится под защитой государства и забота о детях и их воспитание является естественным правом и обязанностью родителей (ст. 27). Также прописаны конституционные права на получение бесплатного среднего образования в государственных учебных заведениях для граждан, где среднее образование является обязательным (ст. 30). Целеориентированной статьей для молодых людей, призывающей к бдительности и защите своей родной земли выступает 30 статья Конституции. Военская служба, чаще проходящая в молодом возрасте, согласно установленному законодательству, представлена в виде священного долга и обязанности каждого гражданина страны (ст.36) [1].

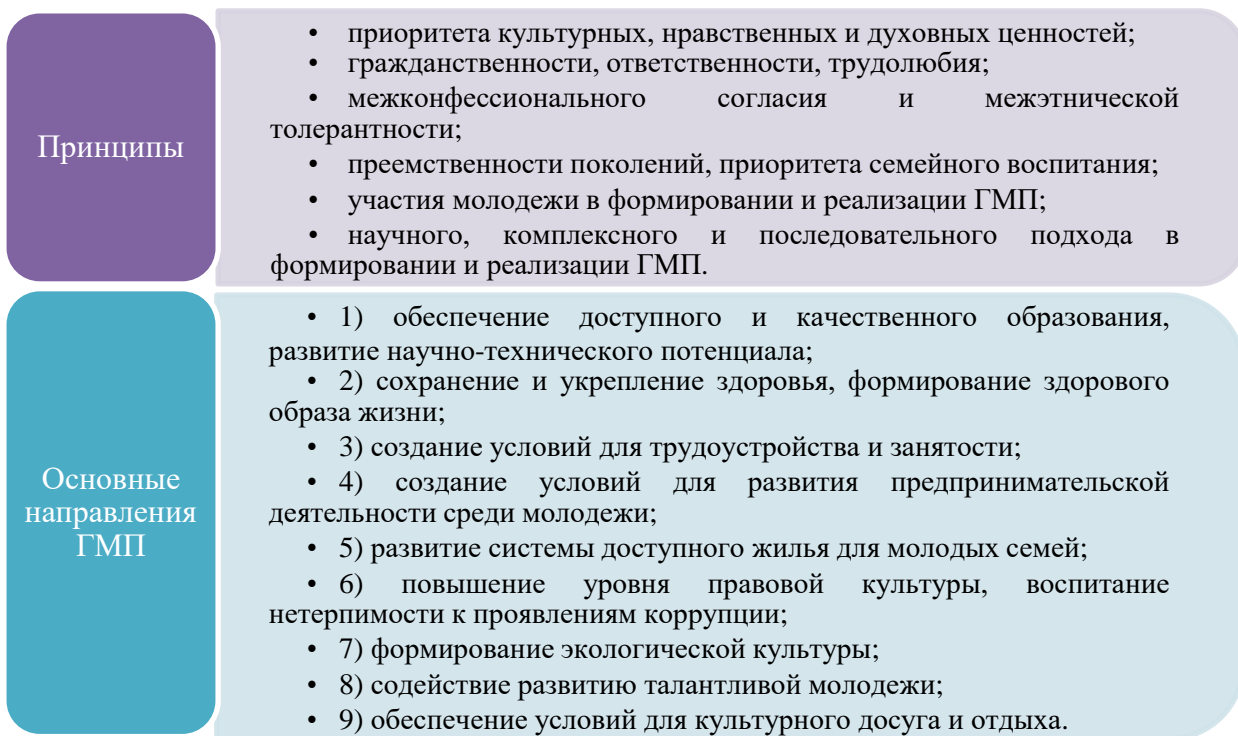
Как известно, основным нормативно-правовым документом, регламентирующим сферу отношений молодежи и государства в РК, является Закон «О государственной молодежной политике» от 9 февраля 2015 года, утвержденный Президентом РК [2]. Государственная молодежная политика (далее-ГМП) основывается на Конституции РК и содержит конкретные цели, задачи, принципы реализации и ряд направлений (рис. 1).

Цель

- создание условий для полноценного духовного, культурного, образовательного, профессионального и физического развития молодежи, участие в процессе принятия решений, успешной социализации и направления ее потенциала на дальнейшее развитие страны

Задачи

- защита прав и законных интересов молодежи;
- вовлечение молодежи в социально-экономическую и общественно-политическую жизнь страны;
- воспитание гражданственности и укрепление чувства казахстанского патриотизма.

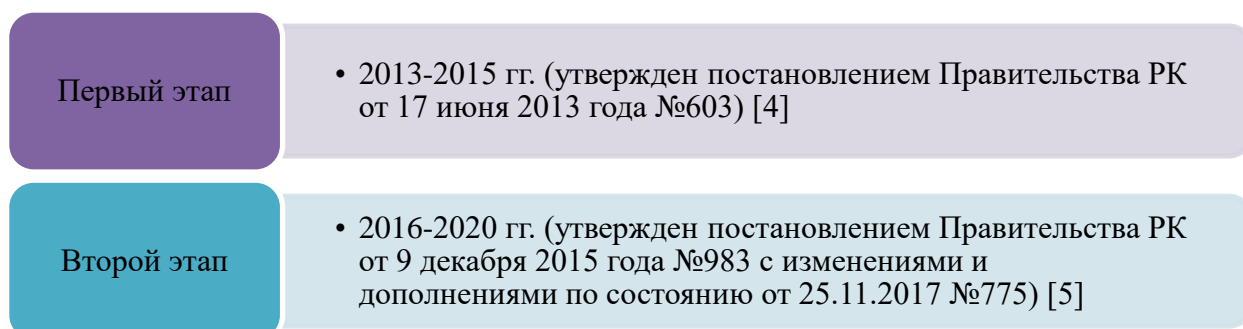
Рисунок 1 Цель, задачи, принципы реализации и направления ГМП

Постановлением Правительства РК от 27 февраля 2013 года была принята Концепция государственной молодежной политики Республики Казахстан до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» (далее - Концепция ГМП). В Концепции отражены актуальные проблемы современной молодежи, прописаны цель и задачи, обозначены основные принципы и общие подходы развития ГМП (таб. 1) [3].

Цель: формирование эффективной модели ГМП, направленной на успешную социализацию молодых людей и направление их потенциала на развитие страны	
Задачи: 1) обеспечение доступного и качественного образования; 2) формирование здорового образа жизни; 3) повышение правовой культуры и формирование у молодежи уважения к основополагающим ценностям государственности; 4) создание условий для трудоустройства молодежи; 5) развитие системы доступного жилья для молодежи; 6) приобщение молодежи к культурным ценностям; 7) стимулирование гражданской и патриотической самореализации молодежи; 8) обеспечение преемственности морально-нравственных ориентиров в молодежной среде; 9) научно-исследовательское обеспечение и совершенствование нормативно-правовой базы государственной молодежной политики; 10) вовлечение молодежи в реализацию «Стратегии Казахстан-2050».	Принципы: 1) комплексности разработки и реализации молодежной политики; 2) межведомственного взаимодействия и вовлечения усилий и ресурсов всех заинтересованных сторон для достижения социального результата; 3) единообразия, адресности и повсеместного охвата всех целевых групп; 4) внедрения передовых методик мониторинга и диагностики, происходящих тенденций для принятия системных управленческих решений; 5) целевого информационного сопровождения реализуемых программ.

Таблица 1 Цель, задачи и базовые принципы реализации Концепции ГМП на общенациональном, региональном и местном уровнях

В целях эффективного выполнения положений настоящего документа стратегического планирования были утверждены Планы мероприятий по реализации Концепции ГМП до 2020 года в два этапа (рис. 2).

Рисунок 2 Этапы Концепции ГМП до 2020 года

Планы первого и второго этапа реализации Концепции ГМП до 2020 года сосредоточены на комплексном решении поставленных задач. План мероприятий охватывает более десяти направлений по различным сферам жизнедеятельности молодежи, где за их исполнение ответственность несут все центральные и местные государственные органы.

Подводя итоги обзорной части с разъяснением правовых и нормативных документов ГМП, следует выделить исходные материалы (рис. 3).

Базовые нормативные документы, регулирующие государственную молодежную политику РК		
<p>Конституция РК</p> <p>от 30 августа 1995 года (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.03.2017 г.)</p> <p>Статья 27 Статья 30 Статья 36</p>	<p>Закон</p> <p>«О государственной молодежной политике» от 9 февраля 2015 года №285-V</p>	<p>Концепция государственной молодежной политики Республики Казахстан до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее»</p> <p>от 27 февраля 2013 года №191</p>

Рисунок 3 Нормативные и правовые документы, регулирующие государственную молодежную политику РК

1.2 Законодательство и меры государственной поддержки молодежи по основным сферам деятельности

Здоровье

Духовное и физическое здоровье молодежи во все времена выступало в качестве стратегического капитала страны и важного фактора ее развития. Формирование популярного тренда здорового образа жизни и укрепление

ценностно-смыслового отношения к здоровью среди молодежи осуществляются на основе государственной системы здравоохранения. Единым правовым документом, регулирующим общественные отношения в области здравоохранения в целях реализации конституционного права граждан на охрану здоровья, является Кодекс РК «О здоровье народа и системе здравоохранения» (далее-Кодекс) от 18 сентября 2009 года №193-IV. Государственная политика в сфере здравоохранения осуществляется на основе принципов обеспечения равенства прав граждан на получение эффективной и качественной медицинской помощи [6]. Далее, в соответствии с реализацией Кодекса, 15 декабря 2009 года был принят «Перечень гарантированного объема бесплатной медицинской помощи» (далее-ГОБМП). В содержании перечня ГОБМП предполагается оказание следующих медицинских услуг:

- скорая медицинская помощь;
- первичная медико-санитарная помощь;
- консультативно-диагностическая помощь
- стационарная медицинская помощь;
- восстановительное лечение;
- паллиативная помощь (примечание)*²⁸

Социальное обеспечение по уходу за ребенком

Одним из приоритетных направлений в области укрепления здоровья населения является охрана репродуктивного здоровья, обеспечивающая условия для планирования семьи и здорового генофонда нации. Задачи по укреплению репродуктивной и физической культуры, пропаганде здорового образа жизни представлены в Законе «О государственных гарантиях равных прав и равных возможностей мужчин и женщин» от 8 декабря 2009 года [7] и Государственной программе развития здравоохранения РК «Денсаулық» на 2016-2019 годы [8].

Правовая охрана материнства в виде получения трудовых и социальных льгот регулируется Трудовым Кодексом РК от 23 ноября 2015 года (ст. 99), предоставляющим отпуск беременным женщинам, женщинам, родившим ребенка/детей, женщинам и мужчинам, усыновившим или удочерившим новорожденного ребенка/детей [9].

Социальные выплаты по беременности и родам, а также по уходу за ребенком по достижении им возраста одного года, оплачиваются согласно Закону РК «Об обязательном социальном страховании» от 25 апреля 2003 года. Информация о размерах и примерных расчетах социальных пособий по уходу за ребенком размещена на сайте Портала электронного правительства Казахстана “eGov”.

В отношении молодых людей предусмотрено обеспечение кормящей матери ребенка до одного года жизни бесплатным питанием и медицинской

---

²⁸ подход, позволяющий улучшить качество жизни пациентов (детей и взрослых) и их семей, столкнувшихся с проблемами, связанными с опасным для жизни заболеванием, путем предотвращения и облегчения страданий за счёт раннего выявления, тщательной оценки и лечения боли и других физических симптомов, а также оказания психосоциальной и духовной поддержки

помощью на весь период пребывания по уходу за ребенком [10]. Выдача бесплатного детского питания до 1 года осуществляется строго по приказу «Об утверждении Перечня лекарственных средств и изделий медицинского назначения для обеспечения граждан в рамках ГОБМП и в системе обязательного социального медицинского страхования, в том числе отдельных категорий граждан с определенными заболеваниями (состояниями) бесплатными и (или) льготными лекарственными средствами, изделиями медицинского назначения и специализированными лечебными продуктами на амбулаторном уровне» с 19 сентября 2017 года [11]. Перечень лиц, которые могут получить доступ к молочной кухне, также ее ассортимент, каждый регион устанавливает самостоятельно в соответствии с бюджетными средствами местного уполномоченного органа.

Образование

Рассматривая уровень образования молодежи как фактора развития человеческого потенциала, отмечается его важность в сегодняшнем определении социально-экономического благосостояния страны. В этой связи в опубликованной статье Президента «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» обозначена задача по превращению образования в главный приоритет для казахстанской молодежи, в том числе обеспечение компьютерной грамотности и знание иностранных языков.

Отношение государственной политики в сфере образования регулируется Законом РК «Об образовании» от 27 июля 2007 года и в большей степени ориентировано на молодежь, поскольку в возрасте от 14 до 29 лет среднестатистический человек проходит через уровни среднего, профессионального и послевузовского образования. Согласно данному Закону государство выступает гарантом бесплатного дошкольного, начального, основного среднего, общего среднего, технического и профессионального образования (ТиПО) с присвоением выпускникам установленного и повышенного уровня рабочей квалификации. Также на конкурсной основе предоставляется возможность получения бесплатного технического и профессионального, послесреднего, высшего и послевузовского образования в соответствии с государственным образовательным заказом (ст. 8) [12].

Проект «Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех»

В рамках Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы (далее-Программа РПЗиМП) стартовал проект по обеспечению молодых людей до 29 лет бесплатным ТиПО. Целью данного проекта выступает повышение качества подготовки рабочих кадров и специалистов с учетом потребностей рынка труда посредством реализации программ непрерывного образования [13]. Проект «Бесплатное ТиПО для всех» (далее-Проект) является первым и наиболее

приоритетным направлением Программы РПЗиМП, предусматривающим массовое обучение разных категорий молодых граждан (рис. 4).

Рисунок 4 Компоненты и категории молодежи, получающие возможность участия в Программе РПЗиМП по направлению «Бесплатное ТиПО для всех»

В ходе реализации Проекта участникам предоставляются дополнительные возможности по обучению дополнительным навыкам и умениям, а также назначается социальная поддержка (рис. 5).

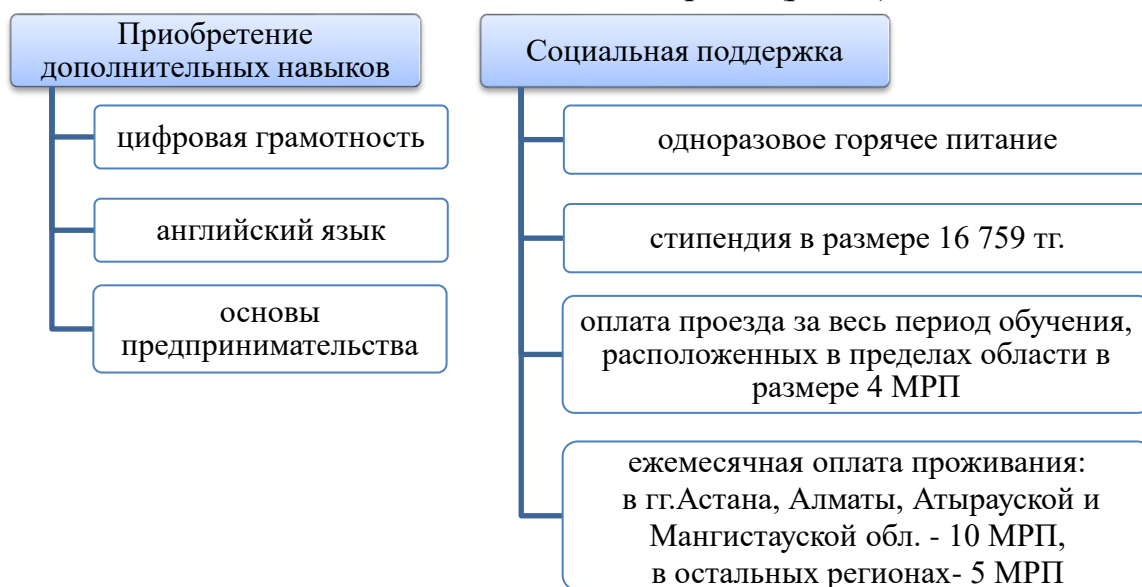

Рисунок 5 Дополнительные преимущества для участников Программы первого направления

Условия участия, механизмы предоставления бесплатного ТиПО и перечень учебных заведений с предлагаемыми специальностями утверждаются местными исполнительными органами (далее-МИО) с учетом анализа и прогноза потребностей рынка труда региона. Список претендентов на участие в Программе формируется на основе поиска через получения

данных от организаций образования, местной полицейской службы, МИО по вопросам занятости населения. Всю необходимую информацию по Проекту можно получить на официальном сайте Министерства труда и социальной защиты населения РК enbek.gov.kz.

Второй программой, открывающей возможность получения бесплатного образования можно назвать обращение Главы государства «Пять социальных инициатив Президента» от 5 марта 2018 года [14]. Третья инициатива «Повышение доступности и качества высшего образования и улучшение условий проживания студенческой молодежи» подразумевает увеличение количества образовательных грантов. В целях выполнения первой задачи данной инициативы в настоящее время разрабатывается проект постановления Правительства РК «Об утверждении государственного образовательного заказа на 2018-2021 учебные годы на подготовку кадров с высшим и послевузовским образованием». Так, на 2018-2019 учебный год запланировано выделить дополнительно 20 тысяч образовательных грантов, из них 11 тысяч на обучение студентов-бакалавров по техническим специальностям. В рамках внедрения первой задачи третьей инициативы ожидается подготовить специалистов по приоритетным специальностям, востребованным в новой экономике в условиях Четвертой промышленной революции.

Трудоустройство

Молодежь Казахстана на достаточно высоком уровне обладает инновационным и творческим потенциалом, являясь многочисленной частью экономически активного населения. Данному свидетельствуют индикаторы рынка труда молодежи, где согласно сведениям Комитета по статистике МНЭ РК, в 3 квартале 2017 года доля рабочей силы молодых людей составила 44,2% от общего занятого населения страны [15].

В целях стимулирования трудовой активности молодежи, содействия в обеспечении занятости безработных и самозанятых молодых людей проводятся комплексные меры на уровне государственного управления.

В настоящее время в рамках ранее упомянутой Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 гг. реализуется третье направление «Развитие рынка труда через содействие занятости населения и мобильности трудовых ресурсов». Оператором третьего направления является Министерство здравоохранения и социального развития РК, определяя требования и условия участия в программе (рис. 6). Третье направление Программы предусматривает содействие в обеспечении занятости безработных и самозанятых, в том числе молодых людей до 29 лет.

Социальная профессиональная ориентация

- *категория участников: безработные, самозанятые, студенты, учащиеся старших классов*
- Информирование о состоянии рынка труда;
- Консультирование выбора профессии;
- Профессиональный отбор по квалификационным требованиям.

Рисунок 6 Меры государственной поддержки по обеспечению занятости участников третьего направления Программы

Одной из задач третьего направления Программы является стимулирование территориальной мобильности трудовых ресурсов для обеспечения трудодефицитных регионов рабочей силой.

Добровольное переселение участников Программы осуществляется по двум направлениям (рис. 7).

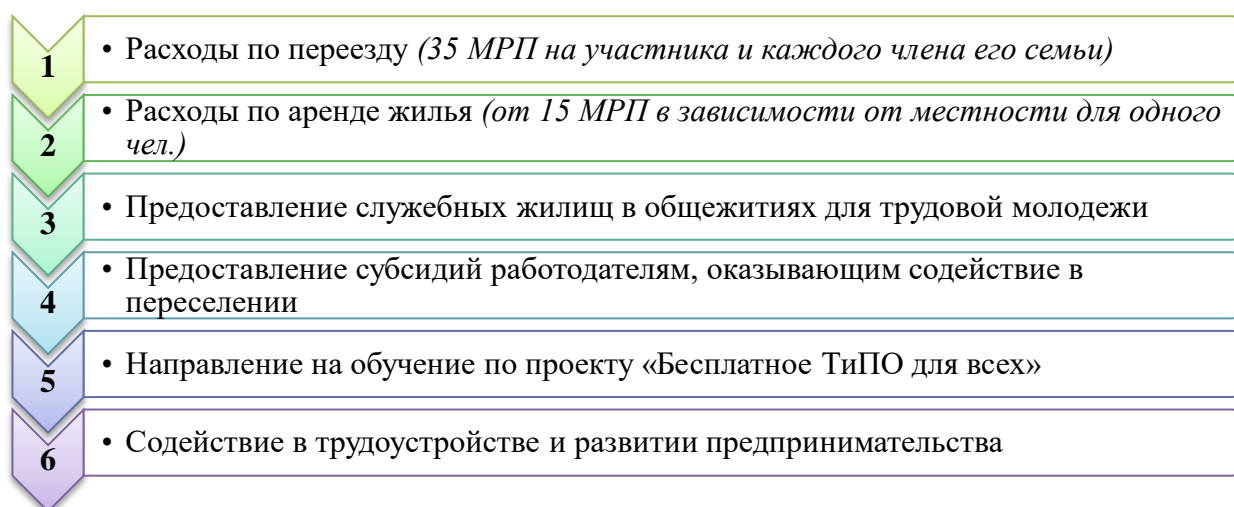
Рисунок 7 Направления добровольного переселения участников Программы

Одной из приоритетных категорий участников Программы по направлению повышения мобильности трудовых ресурсов являются молодые люди (таб. 2).

По направлению межрегионального переселения	По направлению внутриобластного переселения
Молодежь в возрасте до 29 лет, в том числе: воспитанники детских домов, школ-интернатов, сироты;	
выпускники в рамках проекта «Мәңгілік ел жастары – индустрияға!».	Выпускники в рамках проекта «Бесплатное ТиПО для всех»
Выпускники учреждений среднего, ТиПО, послесреднего, высшего и послевузовского образования	
Оказавшиеся без работы, в связи с ликвидацией организации, сокращением штата работников и снижением объема работы	
Выпускники из сельских местностей, обучающиеся в регионах приема	

Таблица 2 Категории лиц, обладающие наибольшим приоритетом для участия в Программе трудовой мобильности

Участникам Программы предоставляется материальная помощь для благополучного переселения и обоснования на новом месте (рис. 8).

Рисунок 8 Государственная поддержка добровольного переселения участников Программы

Предпринимательство

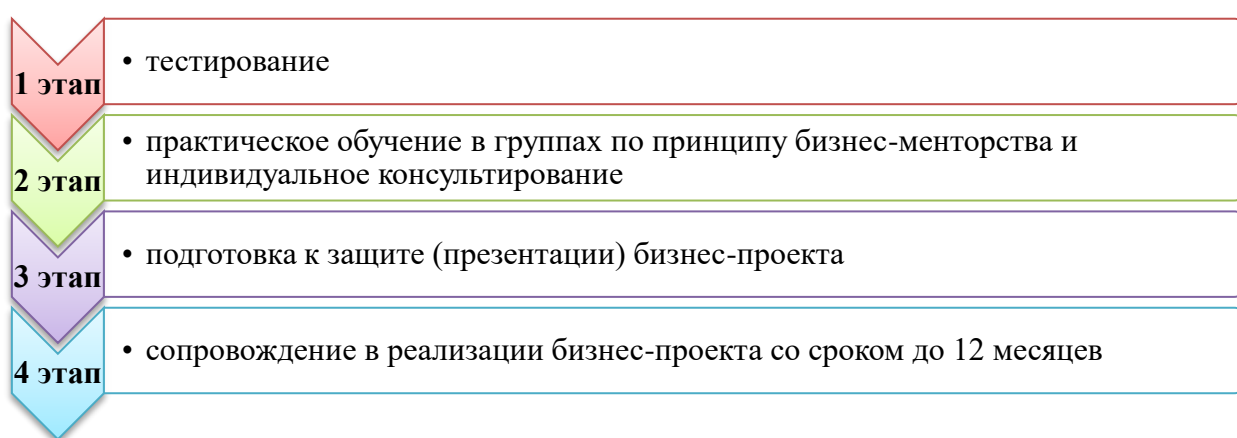
В условиях рыночного хозяйства, сеть молодежного бизнеса приобретает наиболее значимую роль в формировании конкурентоспособной предпринимательской среды в Казахстане. Развитие предпринимательства среди молодежи содействует ускорению темпа экономического роста, улучшению состояния занятости населения и благосостояния страны в целом.

С целью обеспечения доступности предпринимательской деятельности для граждан РК, в том числе молодых людей во втором направлении

Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 гг. предусмотрены следующие задачи:

- 1) обучение основам предпринимательства по проекту "Бастау Бизнес";
- 2) поддержка предпринимательских инициатив;
- 3) гарантирование кредитов/микрокредитов в городской и сельской местности;
- 4) предоставление государственных грантов на реализацию новых бизнес-идей.

В рамках проекта «Бастау Бизнес» участникам Программы предоставляется возможность получить технологические и практические основы предпринимательства и реализовать свой собственный бизнес-проект по следующим этапам (рис. 9):

Рисунок 9 Этапы реализации Проекта «Бастау Бизнес»

В рамках реализации данного Проекта по развитию предпринимательской деятельности среди самозанятых и безработных молодых людей наиболее эффективным является механизм предоставления льготных микрокредитов. На конкурсной основе, для развития предпринимательства, выпускникам проекта «Бастау Бизнес» была предусмотрена программа микрокредитования с целью развития собственного бизнеса. И выдвинутое обращение к казахстанскому народу «Пять социальных инициатив Президента» является новым вектором в реализации микрофинансовых программ для безбарьерного доступа к предпринимательству. По поручению Президента, согласно четвертой инициативе, в 2018 году будет выделено дополнительно 20 миллиардов тенге на кредитование. Таким образом, расширение микрокредитования позволит охватить более 14 тыс.чел. с учетом создания порядка 40 тыс. дополнительных рабочих мест.

Систематизация законодательных актов, касающихся прав молодых людей на государственную социальную защиту отражена следующим образом (рис. 10).

Здоровье

Кодекс РК «О здоровье народа и системе здравоохранения» (далее- Кодекс) от 18.09.2009 года №193-IV;

Перечень гарантированного объема бесплатной медицинской помощи от 15.12.2009 года №2136;

Закон «О государственных гарантиях равных прав и равных возможностей мужчин и женщин» от 08.12.2009 №223-IV; Государственной программе развития здравоохранения РК «Денсаулық» на 2016-2019 годы;

Закон РК «Об обязательном социальном страховании» от 25 апреля 2003 года №405

Образование

Законом РК «Об образовании» от 27 июля 2007 года №319-III

Первое направление Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы: Проект «Бесплатное техническое и профессиональное образование для всех»

Трудоустройство

Третье направление Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы: «Развитие рынка труда через содействие занятости населения и мобильности трудовых ресурсов»

Предпринимательство

Второе направление Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы: Проект «Бастау Бизнес»

Рисунок 10 Законодательные акты РК по вопросам социальной защиты молодежи

Таким образом, резюмируя вышеуказанные нормативно-правовые акты, регулирующие государственную политику в отношении молодежи, необходимо отметить высокую социальную ориентированность Казахстана на поддержку этой социальной группы. Нынешнее положение молодежи в системе государства может характеризовать перспективы страны, ее будущее и возможные сценарии ее развития. Безусловно, что все реализуемые программы и проекты по поддержке молодежи обусловлены эволюционным проектированием будущего на основе принципов прагматизма, определяющего вектор развития страны в мировом сообществе.

ГЛАВА 2 «РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» КАК ОСНОВНАЯ ПРОГРАММА, ИНТЕГРИРУЮЩАЯ КАЗАХСТАНСКОЕ ОБЩЕСТВО

2.1 Основная идея программы «Рухани жаңғыру»

Анализ мирового опыта показывает, что корректно выстроенная политика в сфере духовно-нравственного воспитания и культуры способствует социальной стабильности, формированию системы ценностей и ее преемственности, патриотизма и национальной идентичности [17]. В свою очередь, сохраняя традиции и принципы многопоколенности, Казахстан достиг значительного уровня по интеграции в мировую цивилизацию, стимулируя собственную модель развития и траекторию устойчивого экономического роста.

В истории политического и социокультурного преобразования Казахстана отмечается ряд реализованных крупных программ: «Мәдени мұра» («Культурное наследие»), «Халық тарих толқынында» («Народ – в потоке истории»). Проведенные фундаментальные и широкомасштабные работы, инициированные Президентом страны Н.А. Назарбаевым, были направлены на восстановление и изучение историко-культурного наследия, воссоздание письменных и архитектурных памятников. Сформировавшаяся по результатам реализации данных программ целостная база национально-культурного наследия, позволила следовать уникальному локальному пути развития. В этой связи, продвигаемая Главой государства реформа «модернизации общественного сознания» является ключевой идеологемой культурного динамизма, основывающейся на принципах эволюционного обновления. Истоки парадигмы духовной модернизации «Рухани жаңғыру» имеют глубокие исторические корни и связаны с новыми вызовами времени.

Новый исторический путь Казахстана берет свое начало с 12 апреля 2017 года в Программной статье Президента страны «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания». Важнейшим процессом обновления стали политическая реформа и модернизация экономики с целью войти в тридцатку развитых государств мира [18]. Опираясь на предложенный Президентом приоритет духовного возрождения, в настоящее время у Казахстана есть возможность соединить горизонты прошлого (традиционного), настоящего (глобализирующегося) и будущего (модернистского) на десятилетия вперед. Выделены основные элементы модернизации, как общества, так и каждого казахстанца: конкурентоспособность, прагматизм, опирающиеся на национальную идентичность, культ знания, открытость сознания и эволюционное развитие Казахстана.

Программа «Рухани жаңғыру» ориентирована на интеграцию казахстанского общества в мировое пространство посредством шести проектных моделей (рис. 11).

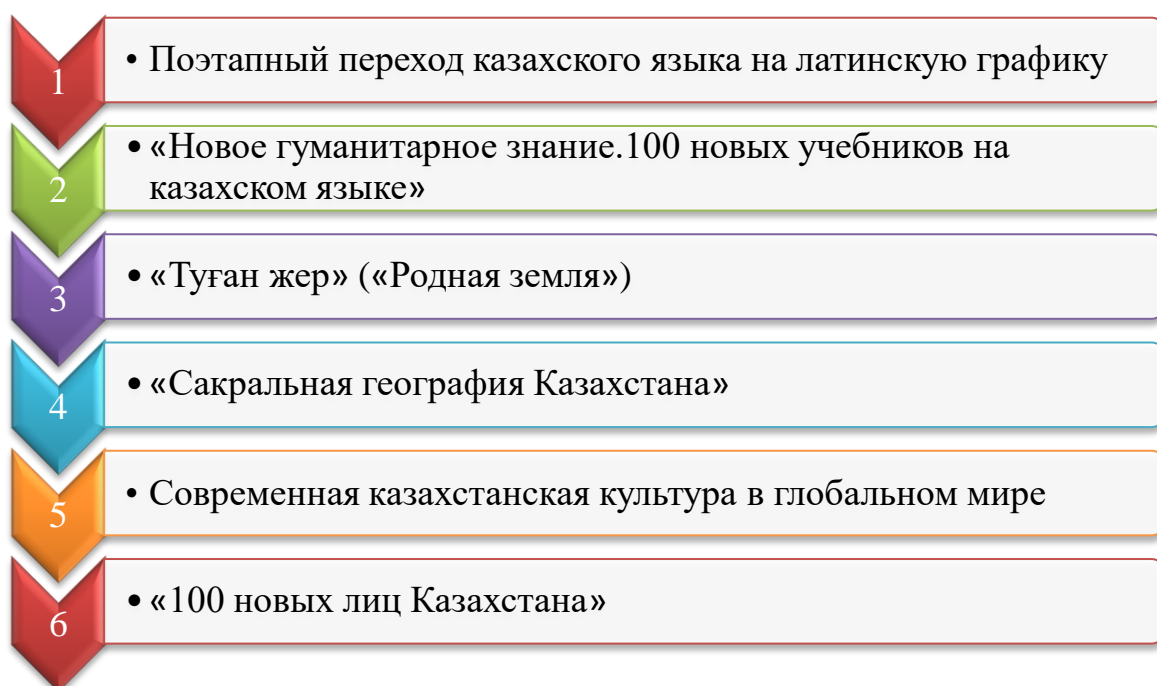

Рисунок 11 Реализующие проекты в рамках программы «Рухани жаңғыру»

Уровень информированности молодежи о содержании Программы модернизации общественного сознания «Рухани жаңғыру» - «Взгляд в будущее – модернизация общественного сознания» пока остается недостаточно высоким. Все еще большое количество молодежи знакомо с содержанием программы поверхностно. Однако, больше половины респондентов уверенно заявили о том, что знакомы полностью или частично с содержанием Программного документа - сумма ответов «читал, видел, хорошо знаком с содержанием» и «что-то слышал» достигает 65% (рис. 12).

Рисунок 12 Распределение на вопрос: «Скажите, пожалуйста, знакомы ли Вы с содержанием Программы «Рухани жаңғыру»?», в %

Респондентов, которые положительно ответили на вопрос о своей информированности о содержании Программы модернизации общественного сознания «Рухани жаңғыру», в исследовании просили ответить на вопрос «Из каких источников Вы узнали о Программе «Рухани жаңғыру» - «Взгляд в

будущее – модернизация общественного сознания». В структуре основных источников получения молодежью социально-политической информации о содержании важнейшего Программного идеологического документа доминируют электронные СМИ: телевидение - 59,3% и Интернет - сумма ответов «социальные сети» и «Интернет ресурсы» - достигает 48,6% (рис. 13).

Рисунок 13 Распределение на вопрос: «Скажите, пожалуйста, из каких источников Вы узнали о Программе «Рухани жаңғыру» («Взгляд в будущее – модернизация общественного сознания»)», в %

В структуре источников, к сожалению, снижается роль традиционных каналов получения информации - газеты, школы, реклама на улицах, и растет роль неформальных, «сетевых» институтов информирования - друзья, знакомые, коллеги, однокурсники. Такая тенденция требует быстрого реагирования со стороны институтов, контролирующих процессы социализации молодежи в направлении повышения эффективности и изменения формата информационных потоков по информированию молодежи о важнейших социально-политических событиях страны.

С целью получения обратной связи от молодежи по оценке важности и значимости для них основных идей, изложенных в Программе «Рухани жаңғыру» - «Взгляд в будущее – модернизация общественного сознания», респондентов просили оценить актуальность предложенных в документе 9 ценностных установок, целей и основных направлений развития казахстанского общества.

Результаты показали, что молодежь высоко оценивает важность и значимость всех без исключения основных идей, ценностных установок и направлений развития, сформулированных в основных программных положениях документа.

Однако, наибольшую актуальность и исключительную важность лично для респондентов, по их оценкам, имеют такие программные положения как

«Конкурентоспособность казахстанцев за счет роста компьютерной грамотности среди населения, знания языков» - 37,4%, «Ведение правильного, скромного образа жизни; жить по средствам, без расточительства» - 25,2%, «Сохранение национальной культуры, истории» - 23,6%, «Культ знания; успеха могут достигнуть только высокообразованные люди» - 21,4%, «Совместное развитие казахстанского общества, новых технологий и национальных идей» - 18,2%, «Быть готовым к переменам, перенимать полезный опыт и учиться у других» - 16,0%.

К сожалению, наименее актуальными для молодежи из всех сформулированных в Программе идей и ценностных установок, остаются пока такие как - «Поэтапный переход казахского языка на латиницу» - 10,8%, «Прививать любовь к малой родине, т.е. своему городу, селу, аулу» - 7,7% и «Популяризация казахстанской культуры во всем мире» - 3,6% (рис. 14). Вероятно, это объясняется недостаточным уровнем информированности молодежи именно об этих направлениях Программы, которые представляются не менее важными для развития Казахстана, чем другие.

Рисунок 14 Распределение на вопрос: *Какие из тем и идей, предложенных в Программе «Рухани жаңғыру» («Взгляд в будущее – модернизация общественного сознания») имеют наибольшую актуальность, особенно важны для Вас лично?», %*

С целью изучения непосредственной вовлеченности молодежи в реализацию Программы «Рухани жаңғыру», респондентов просили ответить на вопрос «О каких направлениях Программы «Рухани жаңғыру» Вы слышали, знаете или являетесь участником?».

Как и следовало ожидать, опрос показал, что информированность, как и вовлеченность респондентов в практическую реализацию различных направлений Программы «Рухани жаңғыру» неодинакова.

Максимальные результаты по этому показателю – у такого направления Программы модернизации общественного сознания как «Поэтапный переход казахского языка на латинскую графику» - ответы «Что-то слышал», «Хорошо знаю, не участвовал» и «Знаю, участвовал» - соответственно 59,9%, 30,8% и 6,2%.

Наименее информированы и вовлечены респонденты в практическую реализацию такого направления Программы как «Сакральная география Казахстана» – 29,5% (рис. 15).

Рисунок 15 Распределение на вопрос: «Скажите, пожалуйста, о каких направлениях Программы «Рухани жаңғыру» Вы слышали, знаете или являетесь участником?» (в %, результаты ранжированы по ответу «Знаю, участвовал»)

Наше государство в последнее время уделяет огромное внимание не только реформированию институтов социализации молодежи, но и содействует в оперативном выявлении и решении конкретных социально-экономических проблем молодежи. С целью повышения эффективности работы государства в этом направлении, респондентов просили ответить на вопрос «Какие проекты необходимы для молодежи в настоящее время на республиканском уровне?».

По мнению молодежи, государство должно не только оказывать им помощь в решении наиболее актуальных жизненных проблем, поддерживать

социально-уязвимую молодежь, направлять усилия на противодействие распространению в молодежной среде негативных явлений и вредных привычек, но и содействовать ее личностному развитию и росту.

2.2 Концептуальные направления модернизации программы «Рухани жаңғыру»

1. Первое направление, подразумевающее обеспечение поэтапного перевода алфавита казахского языка на латинскую графику, будет реализовано до 2025 года. Меры по реализации данного направления утверждены Указом №569 Президента РК от 26 октября 2017 года и введены в действие [19]. Целью проекта латинизации казахского алфавита является создание условий для дальнейшего развития казахского языка и включение его в мировое информационно-коммуникационное пространство. Применение лучших практик латинизации алфавита государственного языка создаст удобную и лаконичную графику для использования, придав статус конкурентоспособного языка. В настоящее время утвержден рабочий орган, его состав, этапы реализации Проекта (рис. 16).

Рисунок 16 Процесс внедрения нового алфавита в практику

2. Второе направление, «100 новых учебников на казахском языке», создает уникальную возможность для форсированного развития гуманитарной науки Казахстана. Целью данного направления является не только перевод современных учебников и книг с иностранного на государственный язык, но, в первую очередь, обеспечение образовательного процесса лучшими мировыми образцами гуманитарного знания. Обучение по передовым учебникам мира позволит воспитать молодежь, транслирующую принципы модернизации сознания и способную принимать ответственные решения и созидать во имя общего блага.

Начиная с 2017 года, работа по реализации проекта проводится на комплексной основе, где оператором выступает некоммерческий фонд «Ұлттық аударма бюросы» («Национальное бюро переводов») (рис. 17).

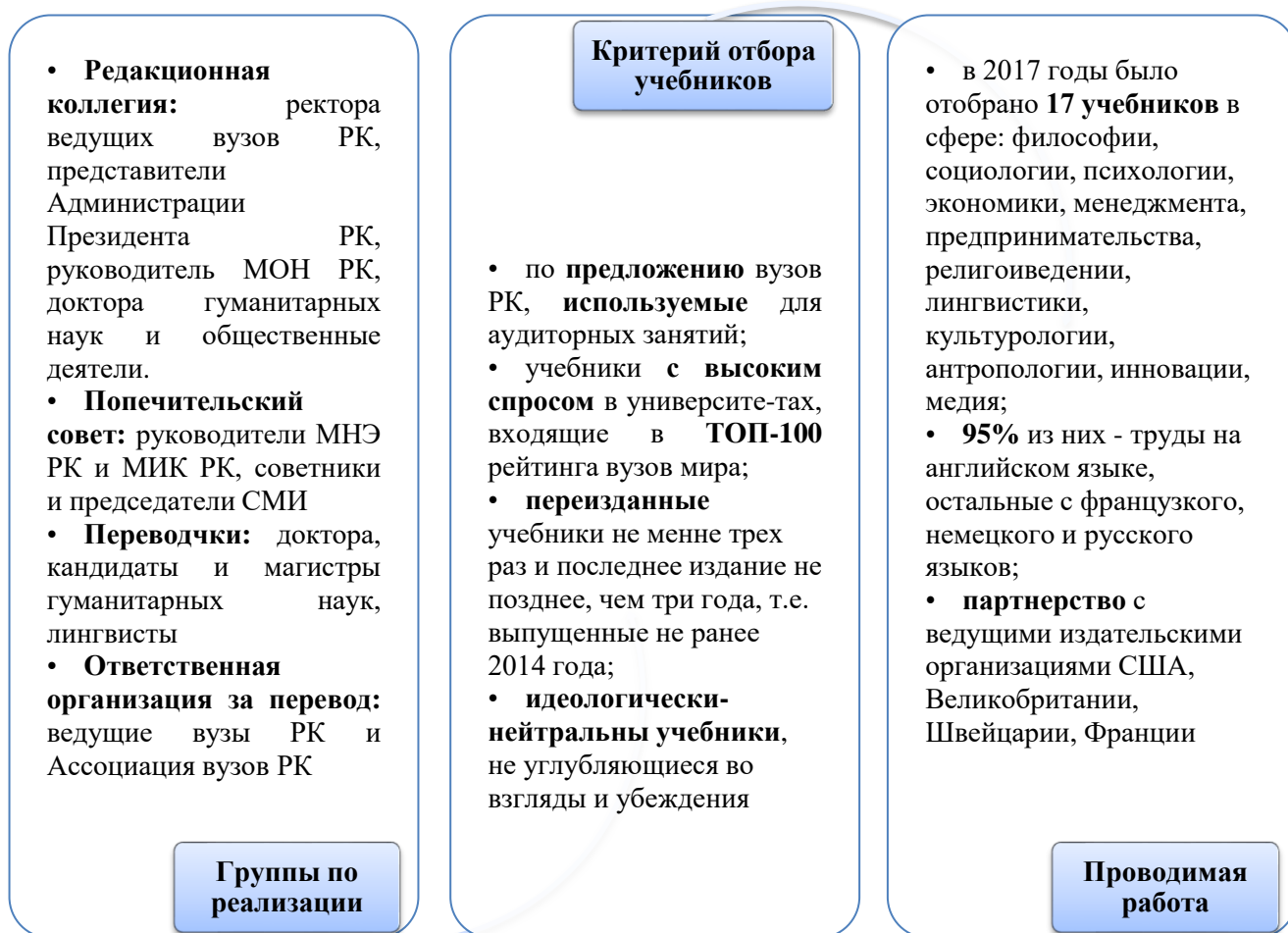

Рисунок 17 Мероприятия, реализуемые в рамках проекта «100 новых учебников на казахском языке»

Информация о проводимых работах в рамках проекта «100 новых учебников на казахском языке» размещена на официальном сайте 100 kitap.kz. При отборе учебников учитываются мнения и предложения граждан и представителей академического сообщества посредством обратной связи на официальном сайте проекта.

3. Третье направление – программа «Туған жер» посвящена развитию гражданской активности населения и повышение чувства ответственности за

судьбу малой родины. Основной замысел проекта – возродить интерес каждого гражданина к истории и культуре края, где он родился и вырос. В этой связи Глава государства акцентирует внимание на осуществлении следующих задач:

- организация краеведческой работы, реставрация культурно-исторических объектов и изучение региональной истории;
- содействие в реализации программ путем совместного финансирования со стороны государства и заинтересованных граждан, желающих внести свой вклад на благоустройство своего региона;
- координирование инициативных проектов бизнесменов, меценатов и молодых людей, направляя их в наиболее востребованные сферы деятельности на локальном уровне.

Реализация Программы «Туған жер» (далее-Программа) подразумевает поэтапное планирование. На первом этапе, в период с 2017-2022 гг., будет внедрена нормативно-правовая база, системы мониторинга, оценка результатов и эффективности принимаемых мер. На последующих этапах, до 2032 года, целевые индикаторы, показатели и результаты должны быть полностью достигнуты.

Программа включает в себя четыре Подпрограммы, которые имеют конкретные цели и задачи, мероприятия для повышения их эффективности (рис. 18).

Рисунок 18 Подпрограммы, реализуемые в рамках Программы «Туған жер»

В целях достижения конечных результатов все Подпрограммы будут реализованы путем базовых проектов, состоящих из целенаправленных мероприятий (таб. 4).

	«Тәрбие және білім»	«Атамекен»	«Рухани қазына»	«Ақпарат толқыны»
Базовые проекты / направления	4. «Өлкетану»; 5. «Отаным – тағдырым»; 6. «Саналы Азамат».	4. «Азаматтық бастамалар картасы»; 5. «Азаматтық бақылау»; 6. «Жомарт жүрек»	1. «Өнегелік құндылықтар»; 2. «Туған өлке мәдениеті»; 3. «Тарихи - мәдени мұра»; 4. «Жергілікті туризм»	1. Республиканские и региональные телерадиоканалы; 2. Печатные СМИ; 3. Интернет-ресурсы и социальные сети

Таблица 3 Базовые проекты / направления Подпрограмм, реализуемые в рамках Программы «Туған жер»

Всеобъемлющее участие ведущих предпринимателей и меценатов в реализации проектов подпрограмм «Туған жер» показывает уровень их патриотизма, чувства сопричастности в формировании благоприятной социальной среды для своих земляков. Очевидно, что посредством механизмов государственно-частного партнерства повышается уровень социальной ответственности руководителей бизнес-сектора и корпоративной культуры. В свою очередь, данный механизм может стать инструментом для развития прозрачности негосударственного сектора перед общественностью, укрепления деловой репутации, а также социального вклада в устойчивое национальное развитие.

На сегодняшний день в рамках Программы «Туған жер» реализуются более 300 социальных проектов под руководством МИО, частного сектора, индивидуальных бизнесменов и т.д. (рис. 19).

Рисунок 19 Направления социальных проектов Программы «Туған жер»

4. Четвертое направление, проект «Сакральная география Казахстана» («Духовные святыни Казахстана») ориентирован на возобновление исторической и культурной памяти.

Основная задача Проекта заключается в возрождении духовных ценностей, которые формируют национальную идентичность и целостность национального исторического сознания.

Термин «сакральная география» обозначает систему знаний коренных народов местности об особо почитаемых объектах, выполняющую функцию духовного обогащения и национального самопознания. В случае казахстанского народонаселения, в состав святых объектов входят уникальные природные и памятные места: культовые архитектуры, мавзолеи, территориальные пространства, связанные с историческими и политическими событиями, имеющие духовную ценность для общества. Культовые места могут служить мотивацией для выражения и сохранения мировоззренческих идей казахстанцев, тем самым обеспечивая преемственность ключевого массива традиционных знаний. Список сакральных мест информирует местное население региона, которое практикует поклонение и паломничество к определенным объектам.

Исполнительным органом Проекта является Научно-исследовательский центр «Сакральный Казахстан» (далее-НИЦ), созданный на базе Национального музея РК при поддержке Министерства культуры и спорта РК. В НИЦ «Сакральный Казахстан» сформирован научно-экспертный совет из числа ведущих ученых, археологов, этнографов и краеведов. Научно-экспертный совет обеспечивает научно-методологическим сопровождением «Атласа сакральных мест Казахстана» и практической реализацией Проекта. В регионах созданы областные рабочие группы по выявлению сакральных объектов во главе с руководителями управления культуры, с участием местных краеведов, ученых и общественных деятелей.

В целях формирования общенационального списка сакральных объектов научно-экспертный совет НИЦ разработал Критерии отбора и категории сакральных мест (рис. 20).

Особо почитаемые памятники природного наследия:

горы, пещеры, скалы, каньоны, родники, кратеры

Археологические памятники и крупные средневековые городские центры:

петроглифы, историко-археологические комплексы, поселения и древние городища

Религиозные и культовые объекты, являющиеся местами поклонения:

мавзолеи, мемориальные комплексы, некрополи, мечети и соборы прошлых веков, литературно-мемориальные комплексы акынов и писателей

Сакральные места, связанные с историческими личностями:
мавзолеи в честь батыров в борьбе против Джунгарского нашествия, пещеры, названные в честь ханов и батыров, литературно-мемориальные комплексы акынов и писателей

Сакральные места, связанные с историческими и политическими событиями:
памятники и монументы, воздвигнутые в честь жертвам политических репрессий и защитникам Отечества

Рисунок 20 Критерии отбора сакральных мест

Технология отбора сакральных мест производится по определенному механизму (рис. 21).

Рисунок 21 Механизм по составлению общенационального списка сакральных объектов

Проект «Сакральный Казахстан» целенаправленно связан с объектами, имеющими историческое и религиозное значение среди населения. Развитие проекта «Сакральный Казахстан» необходимо с целью продвижения культурно-образовательного туризма, который станет прерогативой молодых людей. Планируемые Визит-центры в музеях будут способствовать изучению богатого наследия, развитию у молодежи творческого мышления, а также выработки духовного иммунитета против радикальной идеологии и деструктивных течений. Вместе с тем, развитие туризма предполагает улучшение инфраструктуры сакральных мест, продвижению малого бизнеса и повышению трудовой мотивации молодых людей.

5. Пятое направление «Современная казахстанская культура в глобальном мире» посвящено культивированию духовных ценностей современного общества. Данный проект призван стать ответной реакцией на глобальные вызовы в сферах культуры и искусства, посредством демонстрации результатов достижений талантливых казахстанцев в мировой

авансцене. Реализация данного проекта позволит интегрировать отечественную культуру, ее выдающиеся произведения в мировой культурный фонд, тем самым войти во всемирное духовное пространство.

Ключевые задачи Проекта заключаются в повышении конкурентоспособности культурной продукции Казахстана и их популяризации для формирования позитивного международного имиджа республики. В ходе реализации Проекта, отмечается, что государственное стимулирование культурного сектора будет способствовать изменению сознания творческой интеллигенции, мотивируя на достижение мировых стандартов и опережение современных трендов.

Системная работа над проектом «Современная казахстанская культура в глобальном мире» состоит из двух этапов:

- анализ и отбор лучших произведений национальной культуры;
- популяризация национальной культуры за рубежом.

На сегодняшний день завершен первый этап под руководством экспертной группы, состоящий из членов Союза писателей, художников, кинематографистов и композиторов.

В результате отбора лучших произведений сформирован предварительный список по четырем жанрам культуры и искусства (рис. 22).

Рисунок 22 Основные направления и количество лучших образцов современной культуры Казахстана

Экспертная группа производила отбор культурных произведений согласно четкому регламентированному порядку и критериям (рис. 23).

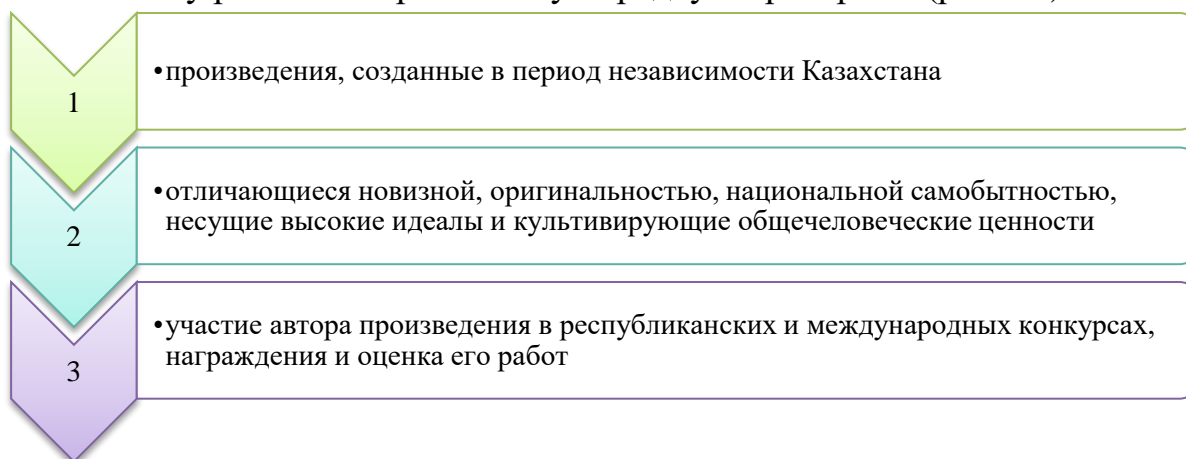

Рисунок 23 Критерии отбора лучших произведений отечественной культуры

В отборочной работе произведений, претендующих войти в список лучших образцов казахстанской культуры, предусмотрена форма обратной связи. Каждый житель имеет право на публичное голосование и обсуждение методом «одного клика» через интернет-ресурсы ruh.kz и adebiportal.kz.

Второй этап в настоящее время находится на стадии разработки механизмов популяризации произведений за рубежом.

Таким образом, Проект «Современная казахстанская культура в глобальном мире» имеет долгосрочную перспективу для динамичного развития казахстанской культуры и повышения ее потенциала в мировом культурном фонде.

6. Шестое направление «100 новых лиц Казахстана» было предложено Президентом Н.А. Назарбаевым для привлечения внимания общества к историям успеха современников и соратников независимости страны. Понятие «успешный», в данном Проекте, трактуется в качестве самореализованного гражданина, на основе личностных качеств, таланта, образования, усердия и трудолюбия в различных сферах жизни (рис. 24).

Целью данного проекта является популяризация идеи успешности, принципов меритократии, конкурентоспособности, культа знаний и прагматизма на примере конкретных людей, внесших определенный вклад в развитие страны.

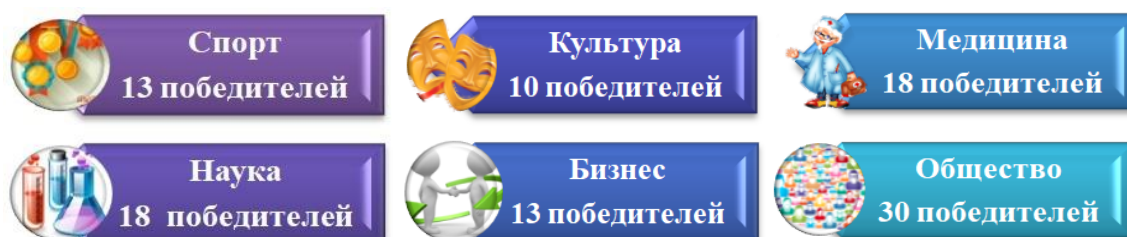

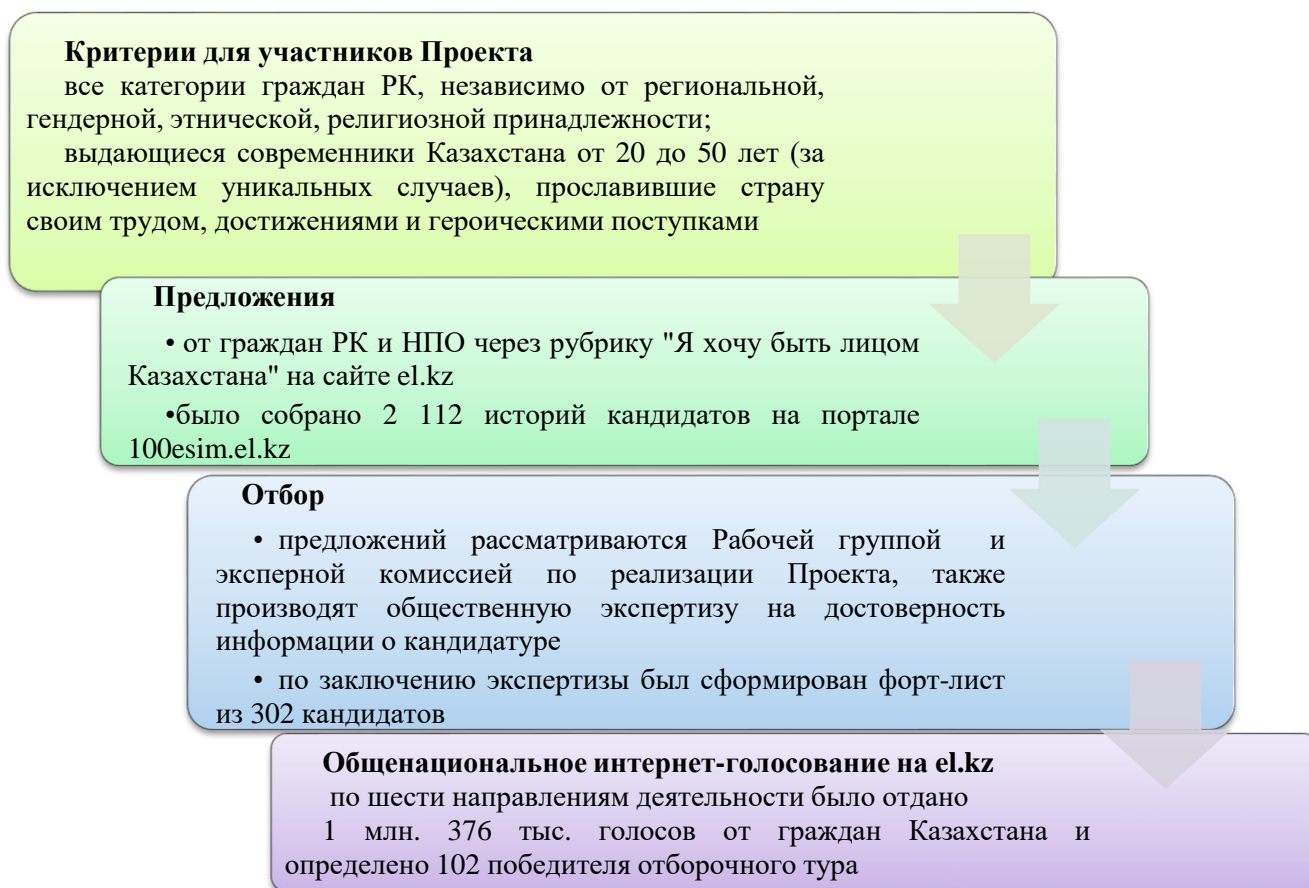
Рисунок 24 Сфера и численность успешных людей, вошедшие в список «100 новых лиц Казахстана» [19]

Ответственными органами за реализацию Проекта выступают Министерство информации и коммуникаций РК и Ассамблея народа Казахстана. Информация о Проекте, мероприятия и уникальные истории успеха граждан были размещены на официальном сайте Проекта e1.kz [20].

Механизм отбора и продвижения ста историй успеха был разработан на общенациональном и региональном уровнях в соответствии с планом мероприятий в рамках Проекта (рис. 25).

В настоящее время ведется работа над созданием онтологии «100 новых лиц Казахстана – золотой фонд нации» с литературной обработкой историй, сюжетными видео-роликами об участниках Проекта и информационной поддержкой.

Таким образом, истории успеха «100 новых лиц Казахстана» стали примером для подражания, положительными образцами для подрастающего поколения.

Рисунок 25 Критерий и механизм отбора кандидатов для участия в Проекте «100 новых лиц Казахстана»

В настоящее время ведется работа над созданием онтологии «100 новых лиц Казахстана – золотой фонд нации» с литературной обработкой историй, сюжетными видео-роликами об участниках Проекта и информационной поддержкой.

Таким образом, истории успеха «100 новых лиц Казахстана» стали примером для подражания, положительными образцами для подрастающего поколения.

На сегодняшний день, в целях реализации программы «Рухани жаңғыру», центральными и местными исполнительными органами ведется комплексная работа. Для генерации уникальных проектов в столице страны создан городской штаб и клуб меценатов, оснащающий город культурной инфраструктурой на добровольной основе. Мероприятия, проводимые в рамках идеи «Рухани жаңғыру», должны охватывать все слои населения, и в первую очередь, молодых граждан как ключевых драйверов духовного и экономического развития Казахстана.

ВЫВОДЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ

Анализ нормативно-правовых актов свидетельствует о систематизированном подходе по поддержке молодежи как социально-демографической группы, обладающей специфическими особенностями ее места и функций в процессе национального государственного строительства.

Из вышеуказанных глав стало известно, что система молодежной политики складывается **из трех составляющих**:

- правовых условий реализации молодежной политики (т.е. соответствующей законодательной базы);
- форм регулирования молодежной политики;
- информационного и материально-финансового обеспечения молодежной политики.

Вместе с тем, **основными направлениями** молодежной политики являются:

- вовлечение молодежи в общественную жизнь, ее информирование о потенциальных возможностях развития;
- развитие созидательной активности молодежи, поддержка талантливой молодежи;
- интеграция молодых людей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации в полноценную жизнь.

С целью разъяснения нормативных и программных документов в сфере государственной молодежной политики Республики Казахстан среди учащейся молодежи страны предлагается следующий комплекс мероприятий:

➤ Организация в образовательных учреждениях информационно-разъяснительных групп, с привлечением учащихся, по истолкованию нормативных и программных документов в сфере государственной молодежной политики.

➤ Включение в тематику курсовых и дипломных работ студентов, магистрантов и докторантов тем по модернизации общественного сознания для специальностей гуманитарного направления.

➤ Создание в организациях образования рабочих групп по реализации задач, указанных в Программной статье «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру». С этой целью в каждом учебном заведении должен быть подготовлен план работы на текущий учебный год.

➤ С целью ознакомления школьников с правилами, регулирующими жизнь человеческого общества, воспитания чувства уважительного отношения к закону, в рамках классных часов необходимо проводить уроки юридической грамотности.

В целях полноценной реализации программы «Рухани жаңғыру» среди молодежи всех возрастных групп и социальных категорий
РЕКОМЕНДУЕТСЯ:

➤ *по проекту «Сакральный Казахстан»*

1. Практическая реализация поставленных задач подпрограммы «Туған жер» должна найти выражение в организации педагогического процесса среди учащейся молодежи при изучении истории Казахстана и родного края в качестве компонента учебно-воспитательной работы. Один из модулей практических занятий необходимо посвящать изучению культурно-исторических памятников и социокультурных пространств местного масштаба. В целях приумножения ценностного отношения к «малой родине» необходимо организовывать внеурочные занятия в виде туристско-краеведческой и экспедиционной деятельности. Формы внеклассной работы должны нести характер проектного и исследовательского задания с применением интерактивных технологий. Также на базе образовательного учреждения рекомендуется проводить ученические краеведческие конференции, краеведческие предметные олимпиады и вечера с участием местных историков, искусствоведов и краеведов;

➤ *по проекту «Туған жер»*

2. С целью популяризации духовного и историко-культурного наследия Казахстана в среде учащейся молодежи страны необходимо открытие школьных музеев, работа которых позволит каждому ученику прикоснуться к истории настоящего и прошлого родной земли. Для развития этно-экотуризма в рамках проекта «Туған жер», следует проводить производственную и научно-исследовательскую практики специальностей направления «Услуги» («Туризм», «Социально-культурный сервис», «Культурно-досуговая работа», «Гостиничный бизнес» и т.д.) с приязкой к исследованию жизни этносов Казахстана, их происхождения, языка, культуры, территории проживания, демографических особенностей, особенностей построения отношений с природной средой в режиме реального времени.

➤ *по проекту «Новое гуманитарное знание. 100 новых учебников на казахском языке»*

3. Необходимо организовывать «кружки чтения» с целью расширения читательского пространства, реализации дифференцированного обучения и развития индивидуальных возможностей каждого студента.

4. В целях ознакомления студенческой молодежи с данными учебниками необходимо проводить Книжные фестивали и круглые столы с участием экспертов, принимавших участие в переводе данных научных трудов.

➤ *по проекту «100 новых лиц Казахстана»*

5. Проведение встреч с участниками проекта «100 новых лиц Казахстана» в стенах школ в формате сторителлинга, где участники делятся знаниями и навыками своей профессиональной деятельности, в целях помощи

учащимся старших классов в профессиональном самоопределении и формировании культуры труда.

➤ по проекту *«Современная казахстанская культура в глобальном мире»*

6. Эффективность формирования и реализации культурной политики в современном мире во многом зависит от уровня развития информационной инфраструктуры культурной деятельности, поэтому популяризировать культуру можно посредством социальных сетей учебных заведений. На официальных страницах социальных сетей образовательных учреждений могут проводиться различные конкурсы, розыгрыши и лотереи, призом за победу в которых будут билеты на театральные спектакли или приглашение на выставку.

7. Проведение в стенах высших учебных заведений литературно-композиционных постановок, рассказывающих о различных эпохах в истории казахского народа, выразившихся в литературных произведениях. Данные постановки будут направлены на развитие базовых понятий о сохранении и популяризации национальных традиций и обычаев.

➤ по проекту *«Поэтапного перехода казахского языка на латинскую графику»*

8. Проведение в стенах образовательных учреждений специальных лекций по разъяснению грамматики и орфографии нового алфавита.

В целях комплексного и поэтапного внедрения программы «Рухани жаңғыру» в молодежной среде необходимо интегрировать ее ключевые идеи в законодательные и нормативные акты в области государственной молодежной политики. Актуальные вопросы и современные глобальные вызовы, отраженные в программе должны найти свое предназначение в правовых документах, регулирующих деятельность молодежных организаций и коммуникационного взаимодействия государства и молодежи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В целом, по содержанию первой главы можно заключить, что со стороны государства в отношении молодежи ведется комплексная и системная работа по социальной поддержке. Законодательная база в сфере ГМП регулирует нормативно-правовые отношения государства и молодежи, обеспечивая каждому молодому гражданину социальные и политические права. Правовая защита охватывает все базовые сферы жизнедеятельности молодых людей: образование, семью, медицинское обслуживание, трудовую занятость и гарантирует им право на духовное и физическое развитие. Однако значительная часть молодежи детально не осведомлена о своих законных правах и возможностях, предоставляемых государством и чаще, остается в стороне от процессов, напрямую затрагивающих ее жизненные интересы. В связи с этим, субъектам, реализующим ГМП и работающим с молодежью необходимо доступным языком разъяснять правовые нормы молодым гражданам и информировать о действующих программах. Зачастую от уровня правовой осведомленности молодежи зависит их социальная активность в различных сферах жизнедеятельности. Соблюдая правовые нормы и предоставляя необходимые возможности для правильной жизнедеятельности молодежи, Казахстан выращивает здоровое, образованное, трудолюбивое и конкурентоспособное поколение, готовое воплощать идеи «Рухани жаңғыру» и «Пяти социальных инициатив Президента».

Программа «Рухани жаңғыру» является мощным стимулом для подробного изучения своего прошлого, ценностей Независимого Казахстана и его успешных соотечественников, внесших свой вклад для развития страны. Как отмечает Глава государства: «История дает нам немало примеров, когда целые нации, ведомые несбыточными идеологиями, терпели поражение». Знание своей истории поможет нынешней молодежи избежать ошибок прошлого и предостеречь от необдуманных поступков. Молодежь, как стратегический ресурс государственной важности, в ключе духовной модернизации играет центральную роль в реализации и внедрении идей «Рухани жаңғыру» в направлении сохранения исторического сознания. Тезисы, предложенные в данной программе исходят из современных трендов и актуальны, в первую очередь, для молодого сообщества, так как конкретные модернизационные шаги направлены на стимулирование молодых людей к обновлению. Программы «Цифровой Казахстан», латинизации казахского алфавита, «Туған жер» и проект «Сакральный Казахстан» являются шагом навстречу будущему, признаком нашей конкурентоспособности для достойной презентации Казахстана на мировой арене.

Президент страны, отмечая поколенческий авангард, возлагает на молодежь консолидирующую роль в реконструкции материального и духовного мира казахстанцев. Глава государства подчеркивает необходимость формирования человека новой эпохи, обладающего большим интеллектуальным потенциалом, «набором качеств, достойных XXI века».

Принимая во внимание наследие наших предков и возлагаемые надежды Лидера нации Н.А. Назарбаева, каждый молодой человек должен осознавать значимость идеи «Рухани жаңғыру» и вносить свой вклад для успешной ее реализации. Молодежь должна быть в тренде основных событий, новых веяний и технологического процесса для успешного вхождения Казахстана в 30-ку наиболее развитых стран мира. Для достижения этой цели педагогическое сообщество образовательных организаций и родители должны воспитывать молодое поколение в духе патриотизма, гражданственности, любви к своей родной земле, чтобы в сердцах и сознании каждого гражданина было заложено чувство ответственности за судьбу своей малой Родины и за судьбу страны.

Предложенные рекомендации могут быть использованы в практической деятельности при работе с молодежью всех возрастных категорий. Креативные и проектные технологии пропагандирования и внедрения ключевых приоритетов программы «Рухани жаңғыру» в молодежной среде на всех уровнях системы образования будут содействовать усилению роли воспитания, непрерывности и преемственности поколений как диалога культур.

Список использованных источников

3. Конституция Республики Казахстан от 30 августа 1995 года (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.03.2017 г.) https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1005029#pos=0;0
4. Закон «О государственной молодежной политике в Республике Казахстан» от 9 февраля 2015 года №285-V <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000285>
5. Концепция государственной молодежной политики Республики Казахстан до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» от 27 февраля 2013 года №191 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1300000191>
6. Об утверждении Плана мероприятий по реализации Концепции государственной молодежной политики до 2020 года «Казахстан 2020: путь в будущее» (первый этап - 2013 - 2015 годы) от 17 июня 2013 года №603 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1300000603>
7. Об утверждении Плана мероприятий по реализации Концепции государственной молодежной политики до 2020 года "Казахстан 2020: путь в будущее" (второй этап - 2016 - 2020 годы) от 25.11.2017 №775 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1500000983>
8. Кодекс РК «О здоровье народа и системе здравоохранения» от 18 сентября 2009 года №193-IV <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K090000193>
9. Законе «О государственных гарантиях равных прав и равных возможностей мужчин и женщин» от 08.12.2009 №223-IV <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z090000223>
10. Государственная программа развития здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулык» на 2016-2019 годы <https://www.enbek.gov.kz/ru/node/332663>
11. Трудовым Кодексом РК от 23.11.2015 года № 414-V ЗРК <http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000414>
12. Перечень гарантированного объема бесплатной медицинской помощи от 15 декабря 2009 года №2136 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P0900002136>
13. Об утверждении Перечня лекарственных средств и изделий медицинского назначения для обеспечения граждан в рамках ГОБМП и в системе обязательного социального медицинского страхования, в том числе отдельных категорий граждан с определенными заболеваниями (состояниями) бесплатными и (или) льготными лекарственными средствами, изделиями медицинского назначения и специализированными лечебными продуктами на амбулаторном уровне от 19.09.2017 г. №15724 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1700015724#346>
14. Закон РК «Об образовании» от 27 июля 2007 года №319-III https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118747#pos=829;-90
15. [Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017 - 2021 годы, внесении изменения и дополнения](#)

[в постановление Правительства Республики Казахстан от 30 декабря 2015 года № 1136](http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1600000919#z44)<http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1600000919#z44>

16. Обращение Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева к народу «Пять социальных инициатив Президента»
http://www.akorda.kz/ru/speeches/internal_political_affairs/in_speeches_and_addresses/obrashchenie-prezidenta-respubliki-kazahstan-nanazarbaeva-k-narodu-pyat-socialnyh-iniciativ-prezidenta

17. Официальный сайт Комитета по статистике МНЭ РК (Труд)
http://stat.gov.kz/faces/wcnav_externalId/homeNumbersLabor?_adf.ctrl-state=14a3216r4a_58&_afLoop=1527650992520810

18. Анализ законодательства по государственной молодежной политике
<http://bulletin-law.kaznu.kz/index.php/journal/article/view/727/718>

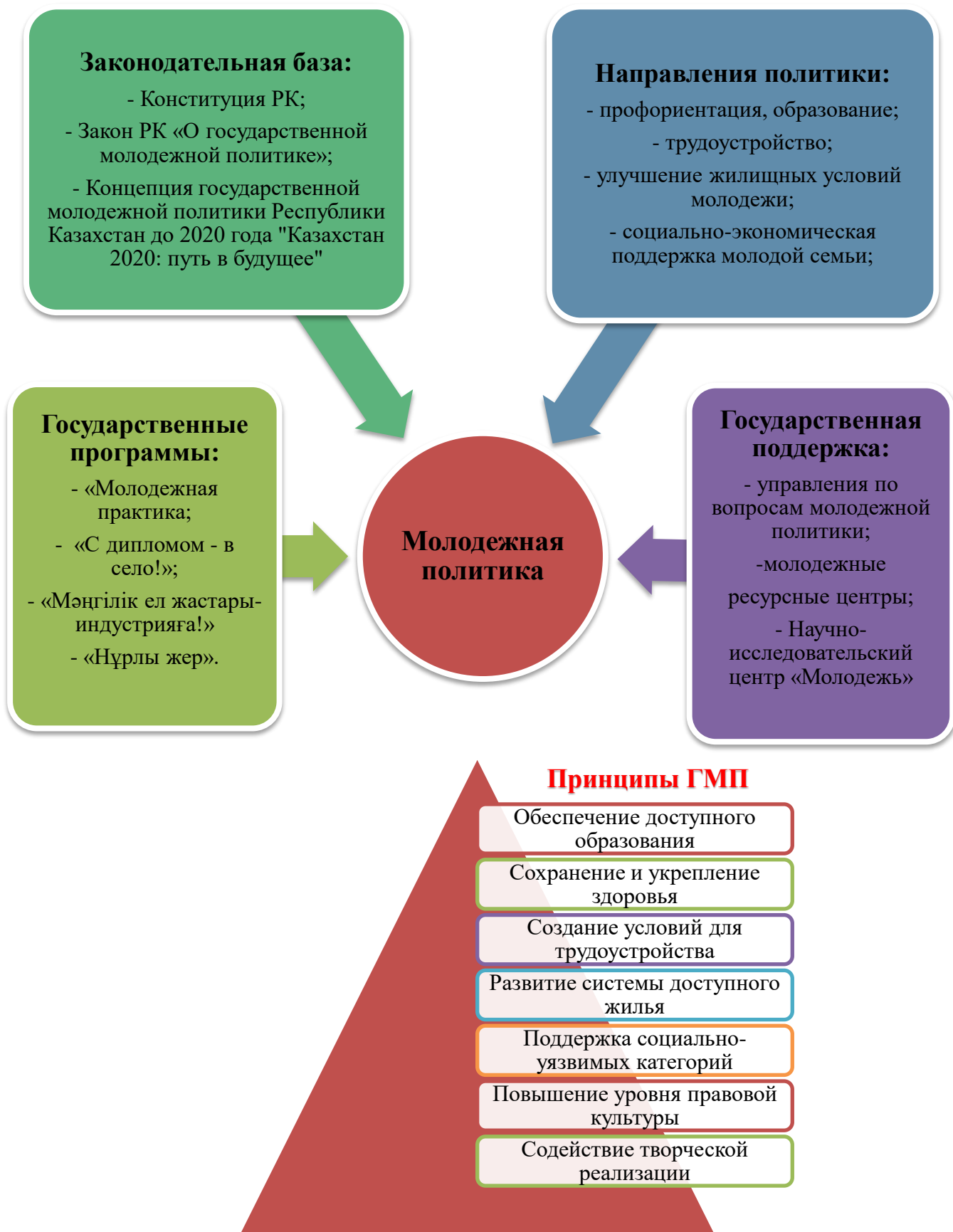
19. О Концепции культурной политики Республики Казахстан от 4 ноября 2014 года №939 <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1400000939>

20. Статья Главы государства «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания»
http://www.akorda.kz/ru/events/akorda_news/press_conferences/statya-glavy-gosudarstva-vzglyad-v-budushchee-modernizaciya-obshchestvennogo-soznaniya

21. Указ Президента РК «О переводе алфавита казахского языка с кириллицы на латинскую графику» <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1700000569>

22. Официальный сайт проекта «100 новых лиц Казахстана»
<http://100esim.el.kz/ru>

ОСНОВЫ ГМП

ПЯТЬ СОЦИАЛЬНЫХ ИНИЦИАТИВ ПРЕЗИДЕНТА

Пішімі 60×84¼. Есепті баспа. Офсеттік қағаз. Көлемі 24,3 б.б.
Тапсырыс №17. Таралымы 10 дана.
«JSD» ЖШС басылып шығарылды.
Қазақстан Республикасы.
00001. Астана қаласы, Б. Момышұлы көш., 18